Incipit liber quart⁹ formi
carij: pͥncipalit᷑ de virtuoſ
pfectoꝝ opacoibus·

Hꝛogrediendo quã
tum in ordine libel
lũ de virtuoſis p
fectoꝝ opacoib⁹
principalit᷑· ⁊ de negligẽter
agentibus circa talia· Primo
loco de formicis occurrit hec
earꝫ ꝓprietas: ꝙ in ꝓceſſu eta
tis ſue multũ inter ſe differũt
ꝙ quedã ſũt in ouis· Alie ver
miculi nati noviter· Alie vero
mõ generare poſſunt ⁊ opera
exercẽ valida· Profect⁹ in ſpũ
alib⁹ hic modo nob̃ inſinua
tur· ut queadmodũ formice
creſcũt in corpe· Ita nos aug
mentũ capiam⁹ in aĩa· De qua
li dei pᷓcurſor nobis exẽplar
edidit. vbi de eo luce· i· dicitur
Puer creſcebat ⁊ confortaba
tur ſpũ· Et ibidẽ ſcdo· de eodẽ
quẽ predixerat dicitur· Puer
aũt creſcebat ⁊ cõfortabatur
plen⁹ ſapiẽtia· ⁊ gr̃a dei erat i
illo· De duodene demqꝫ iterũ
ibi ſeqᷓtur· Ihus pficiebat ſa
piẽtia ⁊ etate· ⁊ gr̃a: apud de
um ⁊ hoĩes· Non ꝙ ipſa xp̃i
huamtas augmẽtũ gr̃e ſuſpe
rit· Sꝫ ut greg· nazãzen⁹ di
cit ꝙ gr̃a quã i ſũma plenitu
dine in ↄcepcõe acceperat· pau
latim manifeſtabatur p eũ ho
minib⁹ Et ut Theophil⁹ ſup
eodẽ ait· Quia naturalis lex
reſpuit hoĩeꝫ ſenſu maioꝛẽ vti·
ꝙ̃ etas corpis patiatur· Erat
itaqꝫ verbũ factũ hõ pfectus
cũ ſit virtus et ſapiẽtia pris·
ſꝫ quia dãdũ erat aliquid
noſtre nature morib⁹· ne ali
quid extraneũ a videntib⁹ re
putetur: tanꝙ̃ homo paulatĩ
creſcente corpe manifeſtabat
ſeipſũ· ⁊ quotidie ſapientior
ab audiẽtib⁹ ⁊ videntibus cen
ſebatur· De hoc augmẽto mo
rali virtutũ ita dicit apoſtol⁹
ad Eph· iiij· Veritatẽ facien
tes in caritate creſcam⁹ in illo
p oĩa qui eſt caput xp̃s· Prin
cipiũ aũt huius augmẽti vir
tus ſemẽtina eſt verbum dei. i
quo augmẽto cõmendat Co
loceñ· i. vbi ait· Verbũ verita
tis euãgelij puenit ad vos ſic
⁊ in vniuſo mũdo eſt· ⁊ fructi
ficat ⁊ creſcit in vob̃ ex ea die
qua audiſtis et cognouiſtis
gr̃am dei in veritate· Hoc enĩ
ſemẽ parit vel fructificat iuxta
ↄdicões mentiũ. que male vel
bene excolũtur pluuia dei gr̃
tie· et aratro libᷓtatis arbitrij·
qd̓ facẽ põt· id qd̓ in ſe eſt vtẽ
do bñdatis naturalib⁹· vel ne
gligent᷑ vel ceruicoſe ſe i iſtis
gerẽdo Voluit hoc denotare

verbum dei a quo omnia ver
ba veritatis primo emanant.
cum Mathei decimotercio
De ſeminatore ſeminanti et
de fructu neglecto aut habi
to. ita parabolam exponendo
concluſit Qui in terram bo
nam ſeminatus eſt. hic eſt
qui audit verbum et intelli
git et fructum affert et facit.
aliud quidem centeſimum.
aliud autem ſexageſimū. ali
ud vero triceſimum. Ex hijs
etiam auctoritatibus iam p̄
allegatis ipē beatus Auguſti
nus ⁊ imitatores ſui pedem fi
xerunt. diſtinguendo carita
tis gradum triplicem. Incipiē
tem proficientem. ⁊ perfectā.
ſicut inuenitur etiā in oib9 ai
malibus. ortus eorum. pro
uectus. ⁊ perfectio ſtatus cre
menti. Diger: Valesne
de tibi notorum hominū nu
meo quemq̄ in medium pro
ducere qui a primeua etate
ſua ſtatum baptiſmalis inno
centie in vite ſpiritualis perfe
ctione vſqȝ ad ſenectutem p
duxerit. Theologus: Cum
nemo ſcdm legem cōmunem
nouerit an odio vel amore
dignus ſit ut Salomon pru
dentiſſimus dicit Eccleſiaſtes
nono. Omnis ego de alieno
ſeruo iudicare audeo. Verū

tamen. quia tamē de coniectu
ra humana queſtionē ut pu
to intelligis. tales multos vi
di preſertim de virginū digni
tate excellentia ac ſtatu: de
quib9 nōnullā ſupr mencōeȝ
in locis pluribus feci ⁊ infra
faciam que baptiſmalem ino
cenciam ſeruauerunt vſqȝ ad
vltimum ſenium. ⁊ a mortali
bus peccatis innoxie ut in do
mino omnium ſpero in habū
dantia meritorum ſepulchra
defuncte intrauerūt Diger:
Sacre ſcripture repugnaē
videris qui feminas viris in
bonitate preponis. Telum Ec
cleſiaſtici quadrageſimoſe
cundo dicit ſapiens. Melior
eſt iniquitas viri q̄ benefaci
ens mulier. Et Eccleſiaſt. ſep
timo dicit. Virū de mille vnū
repperi mulierem ex omnibus
non inueni. Silencio pertra
ſeo breuitatis gracia que de
feminis ſapientes mala dicūt
Theologus: Non ma
iorem feminarum multitudi
nem q̄ virorum ſaluo. quia
illud agnoſcere ſolius dei eſt
de quo oramus. deus cui ſoli
cognitus eſt numerus electo
rum in ſuperna felicitate locā
dus. ſed quia timor dei ⁊ vere
cundia de peccato. ac deoccu
pacio a temporalium cura.

ac libertatis male priuacō· plꝰ
ſibi cōmuniter in locis vbi ſunt
feminis vendicantur ꝙ in vi
ris Idcirco de talibus loquor
quorum noticiam habui in ꝯfeſ
ſione ⁊ aliter Potat aūt aliū
quēpiam maiorem multitudi
nē virorum agnoſcere· qđ non
abnego· Preterea te remitto
ad ea que diſſerui. vbi ſupͬ li
bro· iij· ca· iiij· Tibi dixi. nō vi
delicet eſſe reprehendendū ſexū
quem deꝰ creauit. ſʒ in ſexu vi
tiū ſi adeſſet· eadē lege· nō vir
eo bonꝰ eſt· quia homo· ſʒ quia
virtuoſus· Ad primā aūt au
ctoritatē rn̄dendo noueris. ꝙ
ſcd'm litterē ſenſu hec auctoritas
⁊ eiꝰ intellectus a priori verſu
dependet· ⁊ ex eo qđ ſtatim ſeq
tur· Quorum ſenſus eſt ꝙ tuci
us eſt quo ad caſtitatis cuſto
diam cohabitarē iniquo viro
ꝙ mulieri benefacienti· Vn̄ textꝰ
ſic ſe habet· Omni homini noli in
tendere in ſpē· ⁊ in medio mulie
rum noli commorari· De veſtimē
tis enim procedit tinea· ⁊ a mulie
re iniquitas viri Melior eſt ini
quitas viri. ꝙ mulier benefaciens
⁊ mulier confundens in obpro
briū· Hunc ſenſū glō· interline
alis innuit cū capite huiꝰ lr̄e
ſic pmittit· Docet nos hic puri
tatem cordis ⁊ corporis ſeruare
Tn̄ glō· marginalis aliū ſen

ſum tradit moralem· nec tuo
nec meo contrariū propoſito· ut
ſit intellectꝰ litterē· Melior id
eſt vtilior eſt iniquitas id eſt
lapſus viri· ſupple per diſcretio
nem poſtmodū humiliter reſur
gentis· ꝙ mulier benefaciens
id ē ꝙ minꝰ prudēs bn̄faciens
⁊ de bn̄faciendo indiſcrete pre
ſumens Vn̄ glō· dicit: vir in
hoc loco fortis ⁊ diſcretus vo
catur· Mulier mens infirma
⁊ indiſcreta Et ſepe contingit
ut diſcretꝰ labatur in culpam·
Infirmus exhibeat operacōem
bonā· Sed indiſcretꝰ de bonis
ſuis ſuperbiens grauiꝰ cadit· diſ
cretus penitens ad diſcrecōis
regulā redit· ⁊ de cetero forti
us ⁊ cautiꝰ agit Sepe enī cul
pa fortiū ſit occaſio virtutis:
⁊ virtus infirmorum occaſio
pcc̄i· Porro ſi ſecūda auctori
tate oēs feminas dānare volu
eris: ipſi ſcripture ſacre aduer
ſaberis ⁊ ſanctorum cathalogo. q
virgines coniugatas ⁊ matro
nas canoniſat in innumerā mul
titudine niſi ut quidā exponūt
⁊ glō· innuere videtur. de carē
cia originalis pcc̄i· auctoritā
tem intellexeris. a quo ſolus
xp̄us homo innoxiꝰ extitit· de
quo ſcrupulo multorum me
nūc non occupo Senſus igi
tur littere multiplex eē poteſt

q nullus pro tuo intellcū. Pri
mus eſt iam ꝑtactus de origi
nali pccō. Secūdus eſt ꝙ in
cōpacōe virorum pauce mulie
res cōſtantes ſunt. Vñ glō.
interlinealis dicit Mulier a
mollitie molles ⁊ incōſtantes
ſignat Et ſcdꝫ hoc viri incon
ſtantes quoꝝ multi ſūt quia
ſtultoꝝ numerꝰ eſt infinitus
Eccīaſtī primo. per mulierem
intelligerentur. ſicuti ſexus fe
mineus Tertius ſenſus eſt lit
teralis queꝫ gloſa hic de aucto
re auctoritatis ipſius exꝑmit
Cum vix de paucis viris bo
nos inuenerim. ita ut in mille
vnus potuerit inueniri mulie
rem bonam omnino inuenire
nō potui. quia me omnes ad
luxuriam non ad virtuteꝫ de
duxerūt. Quartus ſenſus eſt.
ꝙ mulier ad incontinentie vi
tium pronior eſt viro. Vnde
glō. ſubdit Cum cor hominis
ab adoleſcentia ad malitiaꝫ
diligenter eſt appoſitum. q
pene omnes offenderint deū.
in hac ruina generis humani
facilior ad caſum eſt mulier.
Vnde poeta varium q muta
bile ſemper femina. Quintus
ſenſus eſt ſm Nicolaum de ly
ra. ꝙ pauce mulieres ſint vir
tuoſe reſpectu virorum. ſicut
dicitur cōmuniter nullum eē

in eccleſia quando valde pau
ci ſunt ibi reſpectu multitudi
nis que ſolet conuenire. q per
talē modū dicitur. ij. phiſicoꝝ
Qd modicum diſtat quaſi ni
hil computatur. Sextus ſen
ſus eſt ſm gloſā interlinealeꝫ
ꝙ per virum racio vel fortis.
Nam vir a virtute fortes de
notat. ꝑ mulierē ſenſualitas
ſignatur cui racō ꝑponitur.
Eſt aūt ſēſualitas ꝑpetue cor
rupcōnis licꝫ racōne poſſit re
gulari ¶ Piger: Eſt ergo nē
pccm fornicacōnis vel adulte
rij in viro maius ꝙ in femina
¶ Theologꝰ: Rñ dꝫ ſanctus
doctor in. iiij. diſti. xxxv. Se ha
bent ut excedētia q exceſſa. qz
in muliere eſt plus de hūore
⁊ ideo ſunt magis ductibiles
a cōcupiſcencijs. Sed in viro
plus eſt de calore qui cōcupi
ſcētiaꝫ excitat. Sed tamē ſim
pliciter loquēdo ceteris pari
bus vir in ſimplici fornicatio
ne plus peccat ꝙ mulier quia
habet plus de racionis bono.
que preualet quibuſlibet mo
tibus corpaliū paſſionū. Sꝫ
ꝙtum ad leſionem matrimo
nij. plus peccat mulier ꝙ vir
tum quia hoc plus eſt contra
legem nature. quia nunꝙ li
cuit mulieri hr̄e plures viros
ſecus ē de viris reſpcū mulieꝝ

[illegible]

tum qꝛ magis nocȝ pli/quã
incerta; facit. Et qꝛ lesio ma
trimonij pctm̃ est grauiꝰ q̃
simplex fornicacõ. Ideo simpli
citer loquẽdo plꝰ peccat muli
er adultera q̃ vir adult. ceteris
paribꝰ. Hec sanctꝰ Thomas. Item mo
dũs Albtus cui ĩ hac materia
pquĩto naturalis est. pre mul
tis ẽ credẽdũ: dicit libro. ix. de
aĩalibꝰ tractatu. i. ca. i. Quan
do inquit puelle caste sunt et
auertũt aĩm: stãt vsqȝ ad an
tiq̃tatẽ vltima; qꝛ nunq̃ pol
luuntur/ neqȝ expiũtur coytus
delectacõe; et hoc fit etiã in
maribꝰ ȝ raro. Quedã autem
hñt ex vicõ oplexionis. Alie
ex disposicõe oplexiõis. Et ca.
.ij. dicit. Sũt tñ quedã mulie
res sicci corpis. quibꝫ vno ac
cidit mense menstruũ. et alio
non. Et quasdã ego vidi vir
gines castas: ieiunijs et vigi
lijs maceratẽs corpa quibus
nunq̃ accidit mẽstruũ in plu
ribus mẽsibꝰ p multos ãnos
et ex hoc non infirmabantur.
Hec ille. Ex quibꝰ ptȝ. quãtũ
valet in religiõe virtus tpan
tie/ que tãtã munditiã nedum
in aĩma. verũ etiam oseruat in
corpe. Causas aũt in feminis
maioris et minoris otinentie
videre potes ibidẽ libro. xviij.
tractatu. ij. ca. iiij. Cur videli
cet virgines aliq̃n latius tẽp
tantur. et cõiugate post plure
mã plificacõe; minꝰ et similia.
ex quibꝰ p̃fate virtutis tpan
tie decus elici põt. Sȝ nota qꝛ
addit vbi priꝰ Albtus/ et au
tunt animũ a cogitacõnibus
venereis/ qꝛ ut ibidẽ p̃mittit
Rememoracõ coytus excitat
appetitũ/ qꝛ actu aĩme multũ
variat corpꝰ. Nolo tñ vlteriꝰ
sordibꝰ venereis occupemur
ista sufficiant.

Capitulũ Secũdũ

Oua formica generat
que colore sũt alba:
quãtitate parua. rotun
da. oblonga et colũnalia. Quo
rũ noĩe fructꝰ pñt ĩtelligi no
uellicie tenere. vñ sup isto Job
xxxix. Strutio derelinquit in
terra oua sua. tu forte in pul
uere calefacis ea. dicit beatus
greg. xxxi. li. mora. Quid per
oua nisi teneã adhuc ples ex
primitur. q̃ diu fouenda est.
ut ad viuũ volatile perduca
tur. Oua quippe insensibilia
in semetipis sũt. sed tamẽ cale
facta. in viuis volatilibꝰ ouer
tuntur. Ita nimirũ puuli audi
tores ac filij certũ est qꝛ frigi
di insensibilesqȝ remanẽt. ni
si doctoris sui solicita exhorta
cõe calefiat. Ne igr̃ derelicti in
sua insensibilitate torpescant

aſſidua doctoꝝ voce fouendi
fūt· quouſqꝫ valeant ꝑ intelli
gētiam viuere· ⁊ ꝑ cōtempla
cōez volare Oua in terra dere
liquiſſe.eſt nullū celeſtis vite
filijs exemplū ꝑbere Tu forſi
tan in puluere calefacis ea.ac
ſi dicat:ut ego.q̄ illa in puluē
calefacio.quia ſcꝫ puuloꝝ ani
mas ⁊ in medio peccatum po
ſitas.amoīs mei igne ſuccen
do· Quia igitur iuxta iſtaꝫ be
ati greḡ· ſētentiā.ꝑ oua bono
rum opm fructus exp̄imunt·
ita ꝑ albedinē· puritatē· ⁊ duo
rum longitudinē· tres cōditi
ones bonis opib⁹ neceſſarie ī
telliguntur· ut ſint ꝑ innocen
tiam nitida· per humilitatem
pua· ⁊ in pſeuerātia lōga· Ta
lia enim opa deus ⁊ ſui ſancti
remunerare ſepe ſolent mirācu
loſe ſupra legem cōmunem·

¶ Piger: Exempla de hoc po
ſco· ¶ Theologus: Tpe quo
in vniuerſitate Colonieñ no
ſtre facultatis primū ſtudens
fui: nobilem iuuenē quēdā noui
ſtudētem artes adultum· ⁊ in
verbis: pedagogo ſuo teſte
⁊ me qui cōfeſſor ſuus fui: ſi
dedignum valde. huius relaci
one didici que ſequūtur· Fuit
inquit nouit̄ circa ercklentz ī
ptibus inferioribus almanie
quidam ſecularis ſimplicia

nus qui per oracōnes ⁊ ieiu
nia ſepe ſolebat beate virgi
barbare preſtaē ſpetialia ob
ſequia in quib⁹ ipē exorabat
ſimplicit̄ humiliter ⁊ perſeue
rater ut ſibi virginis interceſ
ſione donaētur ſine ſacramē
tis penitentie et eucariſtie ex
hac vita nō migrare ꝓmē ce
perūt interea terrā ꝑfatā ⁊ ad
iacentē patriā guerre duorū
nobilium ſe vbi poterant ī re
bus ⁊ hominib⁹ adinuicē in
uadentium· Captiuauit autē
vna die domin⁹ vnus ex eiſdē
ſui aduerſarij plures viros· ī
ter quos etiam beate barbaē
famulus detentus eſt· ⁊ vna
cum alijs inturritus eſt· Ad
debantur qꝫ dietim noui cap
tiui veteribus· Et victus qui
parciſſim⁹ fuit ⁊ inhumanus
ex cariſtia nō augebatur ſed
minuebatur quotidie. adeo ut
ꝑ fame ⁊ inedia multi aliquo
ciēs mortui in carcere repiren
tur Et ne fetore reliquos lede
rent· per cuſtodes carceris eiti
ebantur Int̄ deficientes autē
pre fame ille cepit eſſe beate
barbare fidelis qui prope ad
duodecimū diē vel circit̄ vltrā
hūane natuē fortitudinē ſi
ne cibo viuebat. quē cū cuſto
des carceis ſepe vidiſſent ⁊ iu
dicaſſent ī craſtinū moriturū

velut alios eitiendū· ꝑtelacō
nem vite tandē admirantes ei
dixert Quo queſumꝰ accidit
nob̄ tecum dicito· vltr̄ hūanā
valitudinē iam tot diebꝰ ni
hil guſtaſti· mortuo ſimilior
es q̄ꝑ viuo· nec vlla ſpes eſt de
tua oualeſcētia· vnde ergo vi
uis diuciꝰ alijs· Qui reſpōdit,
Dudū a vobis deſideraui ut ſa
cerdote vocato ꝯfiterer ⁊ via
ticū ſumere fidelūi· ſꝫ prodicō
nem verentes· mihi petitū de
negaſtis· btē barbare diu ſer
uus extiti· q̄ me ſine dictis ſac̄
mētis ſcito te migrare nō ſinit
Quo audito capitaneū caſtri
acceſſerūt· hiſtoriaꝫ narraue
rūt· ⁊ difficult̄ ut cōfeſſor ad
mittētur obtinuerūt· Confeſ
ſione ſacramētali igitur per
acta mori non poterat· quem
btā virgo ſui ſpōſi viatico ꝓ
mūniri volebat· Nā exeſis ſa
me carnibꝰ moribundꝰ iace
bat· ſanari alias nequibat· ⁊
mori nemo dabat Tūc iterū
ad cuſtodes clamabat, viati
cū queſo p ſacdotē mihi porri
gi cuētis· ⁊ proculdubio voſ
faſtidio· ⁊ ego mortis dolori
bꝰ carebo Admiſſꝰ eſt igitur
ſacdos cū diuiniſſimo eucari
ſtie ſacramēto, quo mūnitus
infirmꝰs· ſtatim requieuit in
pace· ¶ Piger: In hoc loco cō

probaē videris fidē eſſe adhi
bendā quibuſdā nouis ſcōꝝ
legendis que ſonant ꝑmia q̄
daꝫ eos conſecuturos q̄ certū
eis obſequiū preſtauerit an
nuatim vel dietim· que tn̄ qui
dam theologie tue fautores
ſupſticōem ſape dicunt· ⁊ ſe
in iſtis fundare fatuū eſſe af
firmāt Tū qꝛ talia nō in anti
quis paſſionalibꝰ ⁊ libris· ſꝫ
ſolū in nouis repiri autumāt.
ab hijs qui in fauorē vel cau
ſa auaricie talia de ꝓprio po
fuiſſe videntur· tū qꝛ ſi ita eſt
ut legende canūt: viuentes ſā
cte licꝫ morituri pro ſe venerā
tibus oraſſent: ꝓſūpcione tn̄
dignū acceptaſſe viderentur
in hoc· cū nemo ſciat an odio
vel amoē dignꝰ· tū etiam qꝛ
ſi in talibus ſpēbus de adiuto
rio in extremis p ſcōs haben
do ſe quis tanq̄ꝫ indubitāter
id cōſequeretur fundaret. ex
hoc multi prius pcrrarēt. co gi
tātes ſi finis bonꝰ erit· totum
expeditum erit negociū viuē
di· ¶ Theologꝰ: Vellem qꝛ
mente reuolueres id qd̄ ſupꝰ
libro· ij· ca· iij· de fratre miſera
bilit̄ mortuo audiſti· qui btē
barbaē obſequia neglexit ſo
lita· Nā nequaq̄ꝫ eis aſſencio
quos tu allegas quos errare
puto Et ut eoꝝ ſoluā motiua

ecõtra noueris ſimilia in anti
q̃s ⁊ approbatis libris repiri
Nã euſebij ceſarienſ eccĩaſtica
hiſtoria quã de greco in lati
nũ btũs Jeronim9 trãſtulit li
bro ſexto de ſcã potãnea nobi
liſſiã virgine ſic hab; Cũ ba
ſilides vn9 ex hijs q̃b9 implẽ
ſpiculatoris offitiũ mos ẽ·ſu
ſceptã potãneã ordenata; p fi
de ad morte; ducer; ad ſuppli
ciũ.ac multitudo ipudicoꝝ pi
ter ⁊ impioꝝ potãnee verba
iniurijs conarẽtur illudẽ. Ac
q̃la eni iudex ominatus fueãt
virginis caſtitati·q ea vel cru
deliſſimis gladiatoib9 vel im
pudiciſſimis lenonib9 daret.
Baſilides ei9 carnifex abige
re impudẽtius irruẽtes ac de
turbaẽ cepit.hũanitatis ⁊ mi
ſeracõis obtẽtu At illa religi
oſũ viri votũ erga ſe et ꝓpoſi
tum hũanitatis ãplexata. Cer
tus eſto inq̃t q cũ abiero ad
dominũ meũ·ſine mora boni
huius tibi remuneracõem pa
bo·Migrãs autẽ p picis cali
de ſupfuſionem·die tertia no
ctu baſilidi apparuit·et capi
ti ſuo coronã impoſuit.dicens
deprecatã ſe pro ipõ dominũ
et impetraſſe·ut ſm q ſcriptũ
eſt qui recipit martirẽ·merce
dẽ martiris cõſeqtur. Et addi
dit Euſebius. Poſtq̃ baſilidẽ

ouſiõe ⁊ p fide decapitacõe p
orauit S; ⁊ alijs inq̃t pluib;
p illõ tps pſecucõis ſc; apud
Alexãdriã potãnea odiſcipul
ſuis cũ q̃b; verbo dei i origenis
ſcola opam dederat potãneã ſi
mile mun9 tradit pſtitiſſe.aſ
ſiſtẽs eis p viſum ⁊ coronas
martirij impetratas a dño de
ferẽs. Legẽdam deniq; beati
Onufry anachorite ſãctiſſimi
ſcripſit. Primum ſicut in vitaſ
patrum legimus tã paſnuci9
ſcĩſſimus vir greco ſermonẽ
q̃ venerabilis prudentiſſim9
q; vir Grego·in geſtis narra
uit.⁊ tandẽ ab alio i vitaſpa
trũ in latinũ trãſlata ẽ vbi ſic
i fine habetur. Hec eſt ait Oni
frius poſtulacio mea quã im
petraui a dño Si q̃s oblacio
nẽ ob amorẽ nois mei aũ con
ſpectũ dñi nr̃i ihũ xpi imolat
ab oi tẽpeſtate dyabolica a vi
culo pũitatis hũane liber exi
ſtet at; cũ ſanctis angelis in
regno celorũ eterne heredita
tis capax fiet· Si quis obla
cõne; non valet offerre·vel p̃
inopia redimere:ille p amoẽ
meo p amore dñi elemoſinã
paupi tribuat ⁊ ego orabo p
eo i oſpcũ dei ut dign9 in cele
ſtib; vita ſupna pfrui valeat
Si q̃s nec oblacõe; nec eleo
ſinã põt offerre p caritate mea

incẽſum dño deo nr̃o in odo-
rem ſuauitatis offerat Et ego
orabo ꝑ eo ut gaudiũ plene
poſſideat Cui mḡr pafnutius·
pat̃ mi ne iraſcaris ſi loquar·
Si incenſũ nec quis habet
nec facultatis aliquid· vnde
te placare põt ut tñ tua bñdi
ctione non careat in quacũqȝ
tribulacõe te inuocat· Tũc il
le rñdit Si quis paup in de
ſerto vel ĩ alio aliquo loco ob
lacõeȝ aut elemoſinã ſeu incẽ
ſum non habȝ ad immolãdũ
ſurgat ⁊ man⁹ ſuas ad deũ ex
tendat ter dñicam oracõnem
id ẽ pat̃ noſter ꝑ me cũ inten
ta mente ⁊ noĩe ſancte trini
tatis pſallat· ego vero ꝑ ipſo
ad dominũ ĩtercedo ut vite ce
leſtis mereatur ꝑticeps fieri
cũ oĩbus ſanctis dei Hec ibi·
Preterea publice canitur ĩ ec
cleſia omnium ſatis ⁊ in nr̃o or
dine de btã katherina in laudũ
anthiphonis cũ decollari iã de
buit Expecto ꝑ te gladiũ ihe
ſu xp̃e rex bone· tñ meũ collo
ca in padiſo ſpũm ⁊ fac miaȝ
meã agentibus memoriã· Vox
de celo inſonuit Veni electa
mea veni intra thalamũ ſpõ
ſi tui· Que poſtulas impetra
ſti· qui te laudant ſalui fiant
Et in ymno ibidẽ dicitur· Im
minẽte paſſiõe virgo hec int̃

ſerit· aſſequatur ihu bone qđ
a te petierit ſuo quiſquis in
agone memor mei fuerit· In
hoc caput amputatur· ⁊ ſimi
lia Legim⁹ adhuc in legen
da de ſcõ fundatore noſtri or
dinis dñico· ꝙ frẽs euꝫ iam mo
riturũ circũſtantes ſe videbo
priuari pio patre· amare fle
uerunt· Quos ↄſolans ait no
lite plorare filij cariſſimi nec
vos mea corpalis turbȝ diſceſ
ſio In loco ad quem vado vti
lior vobis ero ꝙ͂ hic fuerim·
poſt mortẽ aduocatũ me poti
orem habebitis ꝙ͂ in hac vi
ta habere poſſetis Nec quiſꝙ͂
doctoꝝ qui in eodẽ ordine ex
cellentiſſimi fuerũt· pfatas le
gendas calũmiatus eſt Di
cit inſup ſcũs doctor in· iiij· di·
xv· qr̃ti· q· iij· ar· ij· Quãuis ſu
periores ſãcti in patria ſint ma
gis deo accepti ꝙ͂ inferiores:
vtile tñ eſt etiam minores ſã
ctos interdũ orare ꝓpt̃ quin
qȝ cauſas · ⁊ ſtatim ꝑ tertia
aſſignat quia inquit quibuſ
dam ſcĩs datũ eſt ĩ aliquibuſ
ſpẽalib⁹ cauſ ꝑcipue patro
cinari ſicut ſãcto Anthonio
ad ignem infernalem Hec il
le Vides igitur ꝙ͂ veterẽ ſcrip
ta ꝙ͂ famoſi viri· ſanctis ſpe
tialia de quib⁹ meruerãt pro
nobis a deo obtinuiſſe Et cũ

in luce ſit. deump eos ſuper na
turam in vita eorum multa
prodigia feciſſe. Cur non pa
ri modo credatur q̃ de ſua p̃
deſtinacōne certi. ſine humili
tatis preiudicō ab eo quem
ſumme dilexerunt. talia fiden
ter de quibus ambigis preci
bus obtinuiſſe. Multi enim
certum eſt ex ſpeciali priuile
gio ſe ⁊ in caritate eſſe. et do
num perſeuerantie ſe habitu
ros finaliter non dubitarunt
Nec tamen in talium ſacto
rum impetratis priuilegijs
preſumere debemus. ut ſine
fallo eis modica exhibendo.
tandem ōmino ſaluemur quā
tumcūqȝ eciam male interim
egerimus. abſit hic a fideliū
cordibus intellectus. ſȝ domi
no deo ⁊ ſuis ſanctis bona ſpe
ſpetialibus ſeruicijs obſequi
debemus. medio tempoꝛe ope
ribus bonis ſcd̄m beati petri
mandatum certam faciendo
vocacōem noſtram.

Capitulū Terciū

Oua formicarū ſunt
odoriferaq̃ quibuſdā
aīmalibȝ infirmis me
dicina. Audiſti parūp antea
ex gregoiano intellectu. Per
oua opera bona. ⁊ p odorem

fame redolentiam iuxta apō
ſtolum debere intelligi. Et q̃
dīna protectione muniti nō
humana. dei nouelli filij etiaȝ
in medio ſeculi de puerili vita
ad robur virile cum virtutū
copia creſcunt. Piger: Eſ
ſe perfectum in medio nacōis
praue ⁊ peruerſe puto plus eſ
ſe miraculum q̃ ſit humanū.
Theologus: Bene ſentis
Sed quidam etiam meo tem
poꝛe tales reperti ſunt Fuit enī
meo tempore quidam miles
ī armis vtriuſqȝ hominis val
de tritus. Boarus nomine. de
quo ſupra libro primo capi.
.xij. tibi mencōnem partim fe
ci. Hic in iuuentute nutritus
fuit in cuiuſdam Comitis cu
ria vbi blaſphemare adeo fu
it conſuetum ut ī ōmi dicto pe
ne verbum blaſphemiā notā
emittētur a ceteris nobilib9
que corruptela puto gentem
theuthonicaȝ intrauit. ex ma
lo intellectu vnius articuli he
reſis waldenſium qui eſt q̃
in nullo caſu iurare licet. In lin
gua autem theuthonica que ī
proprijs vocabulis multum
deficit: idem ⁊ vnum vocabu
lum habet iurare ⁊ blaſphe
mare. Et ut nullus notaretur
eſſe waldenſis ex leuitateqȝ
minorum ⁊ prauitate euenit

ut blaſph'ia i verb p xp̄i mē
bra vel ↄſicta honeſta vel
verecūda·nimis aſſueta ſit in
ore multoꝝ Hitum huiꝰ vicij
peſſimi poſtq̄ miles ſe didicit
habē:ſepiꝰ cōſcientia ductus
firmit' aīmo ſtatuit talia dedi
ſcere ⁊ abnegare·Et cū diu ſe
cū pugnaſſꝫ·tn̄ p̄cipicō lubri
ce lingue ⁊ vicō īmolito victꝰ
frequēter ſubiacebat Petiuit
igitur a ſacerdote ſuo ↄfeſſore
ut ſibi penitētiam aliquā cōtr̄
tale viciū iniūgeret·ut eandē
faciens p dei adiutoriū viciū
eradicare valerꝫ Cui cōfeſſor
ſatis facilem neſcio quā ſatiſ
factiōeꝫ iniūxit.que vitiū pre
dictū in modico quidē ampu
tauit.ſꝫ ad radicē nequaq̄ de
uenit Nos vidēs xp̄i tyro.ſibi
ipſi penitētiam iniūxit talē·ut
quotiēſcūqꝫ blaſphemia aliq̄
os ſuū exiret·tot diebus deīn
ceps a carnibꝫ abſtinere vel
let·Et ne ex inaduertētia aliq̄
multa manerꝫ blaſphemia.fa
mulis ſuis iniūxit diſtricte.ut
vices ⁊ quotas notarēt blaſ
phemiaꝝ·⁊ eaſdē dn̄o nō ce
larent Quas notās dn̄s licet
in curia ꝑtūc morā traherꝫ cu
iuſdā p̄ncipis qui eſt electo
rū vnꝰ ſacri imperij·tn̄ fere di
midio āno aliqn̄ ex impoſita
ſibi penitētia carnes non gu
ſtauit Qua vexatꝰ ex abſtinē
tia ita p diuinā grām vicium
blaſphemie eruit radicitus·
ut tpe quo poſtmodū viri no
ticiam habui·nec minimū ver
bū ab ore eius audiuerim q̄d
p̄teritū facinꝰ notare valerꝫ·
Audiui a viro quodā ↄſtanti
alio ſi bene memorie occurrit
de ciuitate Auguſteñ·q̄ ſimili
habituatꝰ viciō.ſibi penā talē
īdixit ut quotiēs blaſphemia
os ſuū exirꝫ·ſtatim vel eadem
die ꝓprijs manibꝰ guttaꝫ ſan
guinis ↄ̄ſſio ſiue ſtilo ferreo
mediante extrahere vellet·Fe
cit igitur.⁊ ſanatus eſt tādē
Hoc anno de quodā prudēti
viro fide digno ↄſulatus op
pidi in memingen Auguſteñ
dioceſ audiui.q̄ idem ſe videſ
ad blaſphemias aſſuetū.vouit
quotiēſcūqꝫ blaſphemiā dice
ret.vel dei nomē irreuerenter
nominarꝫ·eadē die ꝑmanere ſe
ſine diſpenſacōe a vini vſu ꝓ
miſit·Quo vuato·a crimine li
beratꝰ eſt ⁊ a ↄſuetudine ma
la Rē memoia digna ꝑpetua
fecit meo tpe Rex romanorū
Ruptus qui antea comes fue
rat palatinꝰ Hic vir bone fuit
cōſciētie·religioſ ſuā regulaꝫ
ſeruantibꝰ gratioſiſſimꝰ·zela
tor iuſticie ⁊ pſecutor eorū q̄
honori derogabant diuino·

Electus autem in Romanoꝝ
regē;. ciuitates imꝑiales viſi
tare cepit i negocijs reipubli
ce. Cum igitur ciuitatem intr̄
ret Spirenſem cū comitatu
non modico: multitudo pro
ſcriptorum et exulatorū a di
cta ciuitate ſe caballo regis
approximarūt cui inſedit / pha
leras ⁊ apparatus tetigerunt.
ac ſic ciuitatem cum principe
intrauerunt. Eſt enim conſue
tudo germaīe ut ꝓſcripti a ci
uitatibus ſub ſpe obtinende
gratie ꝑ preces intraturi pn̄ci
pis ſe eidē iungāt intrāti ciui
tatem aliquā. ac poſtmodum
actoribus collectis principa
libus princeps cauſis ꝓſcrip
tōnum auditis. ſolet pro reis
intercedere ſi placet vel ſilere
ſi libet Conſulatu igitur ciui
tatum accerſito. Rex omniū
qui ſub ſua tutela ciuitatem
intrauerant. cauſas demerito
rum audire volebat primum
Uaria igitur referebātur. et
diuerſoꝝ crimina ḡuia ſatis.
que tn̄ ut vulgari modo loq̄
mur nō erant infamia iuxta ſe
cularē iuſticiā; ut de furto vel
de latrocinio ad mortē. quod
ibi rota vindicatur. de hereſi
de abhoīacōe vicij cōn̄ natu
rā nec de ſimilib;. ſ; de alijs cri
minib9 hoīcidij. vulneracōis
diſcordie ⁊ ſimilib9. Tādem
autē precōres ciuitatis ac adia
centium ꝑtium amici interceſ
ſerunt ꝓ quodam de Spira
nato. qui vna cū alijs ciuita
tem intrauerat vir non inſimi
generis ut ſecur9 deinceps ma
nere poſſet. Uolente autē; re
ligioſo principe ōnino cauſā
exulacōis iſtius ſcire: dictum
eſt ⁊ vere quodam in ludo ꝙ
blaſphemaſſ; deum nō ſemel
ſed ſepe. Tūc zelo diui honoris
motus rex ſubintulit rogami
na fundenda pro oībus alijs
iſto dempto Alij inquit canſ
ſimi ciues in homines peccaue
runt. ſupplex peto hominibꝰ
talibus parcere velitis. Pro
iſto vero qui deū blaſphema
uit ⁊ in creatorem ſuum vir9
ſue ire retorſit: nihil interce
do. ſi ita miſer iſte exul iteran
do factus eſt a loco natiuo.

Piger: Uideo ꝙ opera tali
um virorum fortium merito
comꝑantur ouis odoriferis.
que intuentes alij egroti mo
ribus fomēta ⁊ medicamina
ſalutis valent adipiſci. Ui
detur inſuper in hijs magna
multorum virorum ſeculariū
negligentia / qui in ſimilibus
aſſuefacti vicijs. conatum ea
dem eradicandi vicia adhi
bere nolunt vel negligunt.

Theologꝰ: Animoſitas a
oſtantia boꝝ de quibꝰ audi
ſti · et conatus eoꝝ ad expur
gandū vicia plurimū cōmen
dandꝰ ē · ſʒ ſi grā dei non p̄nci
palit̄ coopata fuiſſʒ talibus ·
iugo maliciepreſſi tales oēs
ſuccubuiſſent / ſine me ait. et
bene veritas: nihil poteſtis fa
cere. Sūt tñ quedā alia vitia
tria potiſſime. In q̄bʒ niſi mag
na dei aſſit gratia · eradicai vix
pn̄t ab hoim cordibꝰ. Philo
captō viri in mulieribʒ · et mu
lierū viceverſa in viris · Detē
cō illicite acq̄ſitāꝝ reꝝ tpaliū
Et inveterāta ira q̄ vocatur odi
um vel invidia · De poſtremo
m̄ occurrit nūc exēplū. Novi
aliqn̄ militeʒ multū in armis
ſtrēnuū de epiſcopatu Cōſtā
tienſi hic miſericors in paupes.
piꝰ in eccl̄ias. et ſacramentis
eccleſiaſticis ſatis affectꝰ ex
titit Accidit aūt ut quidā ali
us ſibi iniuriā facerʒ potentia
forte equali vallatus. Iratus ē
igitur leſus · et ira crevit in odi
um. Factaqʒ ē trabs de feſtuca.
Quod miles intuens ſautiatā vi
delicʒ eē ꝓpriā aīam livoē vin
dicte · cōfeſſorē prudentē adiit
vicʒ fratreʒ Conradū de pruſ
ſia nr̄i ordinis p̄mū reforma
torem in theuthonia virū ōni
laude dignū. Qui poſtq̄ ītel

lexit animā oſtentis eſſe vul
neratā ad mortem ait. Dn̄e ni
ſi dimiſeritis primo delicta rā
corē ſcʒ ſalua vr̄a iuſtitia quā
coram legittimo iudice pſeq̄
iuſte poteritis. nec vobis di
mittē poſſum vr̄a pctā · Sua
ſit itaqʒ patr̄ anime q̄ potuit ſʒ
nihil vl̄ modicū pfecit niſi q̄
reꝰ ſe patient̄ ſuſtinuit · Tā
confeſſor eū non abſoluit ſed
ſtigmatibꝰ xp̄i quīqʒ et inſig
niis paſſionis eius p̄ grā im
petranda que corduꝝ emolli
rent · qn̄qʒ oracōes dn̄icas q̄
tidie dicere iniūxit · Receſſit
igitur miles ſatis triſtis et im
penitens · licʒ iniūcta devote p
ficeret Et vix ſex mēſes elapſi
ſunt ut mihi ſponte faſſus eſt ·
qn̄ rediit ↄpūnctus et cōtritꝰ.
beneficiū penitētie integre ha
bere meruit a patre p̄fato ·

Capitulū Quartū

Incrementū ova for
micarū ſuſcipiūt in lo
co calido et verſus ſo
lem · ubi poſita a pn̄tibus · pri
mo in vermes albos · et deinde
in formicā pficiūtur. Videtur
enī dīa inſpiracōne minutis
hiis datū animalibꝰ. ut ſenci
ant ꝓpriam virtuteʒ nō ſuffi
cere ad pſitiendū plem. niſi
celeſtiū radioꝝ ſolariū fuerit
fota calore. Certum etenim eſt

Sunt tamen quedam alia vitia in quibus niſi magna gratia dei aſſit vix eradicari poſſunt a cordibus hominum
Exemplum de ultimo scilicet de ira inveterata

philocaptio viri in mulieribus et econverſo
De tercio de illicite acquiſitione
Ira inveterata que vocatur odium
et de feſtuca fit trabs

omnem corporalem āīmantium vitā a ſole prouenire primum Homo enim generat hominem et ſol ſubaudi diſponendo materiam cui ſolus deus animam infundendo creat et creando infundit. De reliquorum vero animalium vita non dubium quin a ſol' calore inducatur et a ſupioribus ſimul et inferioribus cauſis originetur. ſicuti beatus Dyoniſius oſtendit libro de diuinis nominibꝫ capitulo quarto Hinc de Strutionis ouis idem ſentire videtur Sicut Job decimonono dicitur. Tu forſitā in puluere calefacis ea ſcilicꝫ oua ſtrucōnis. Vbi beatus Gregorius tercio moralium dicit. Quid enim puluis niſi peccator accipitur? Vnde et ille hoſtis peccorum huius perditione ſaciatur de quo per prophetam dicitur ſerpenti Puluis panis eius. Quid per pulverem niſi ipſa iniquorum inſtabilitas demōſtratur. de q̄ Dauid ait Non ſic impij nō ſic. ſꝫ tanq̄ puluis quē proicit ventus a facie terre. Qua ergo dominus in puluere derelicta calefacit, q2 puulorum animas p̄dicatorꝫ ſuorum ſolicitudine deſtitutas etiam in medio peccātium poſitas amoris ſui

igne ſuccendit. Hinc eſt enī q̄ pleroſqꝫ cernimus et in medio populorū viuere. et tamē vitam torpentis populi non tenē. Hinc q̄ſdā cōſpicimus et malorꝫ turmas nō fugē et tn̄ ſupno amore flagrare. Hinc eſt q̄ plurimos cernimus ut ita dixerī ī frigore calere. Vn enim nōnulli inter terrenorꝫ hominū torpores poſiti. ſuperne ſpei deſiderijs inardeſcunt. Vnde int̄ frigida corda ſuccenſi ſunt. niſi q2 ōmipotēs deus derelicta oua ſcit etiam in puluere calefacere. et frigoris priſtini inſenſibilitate diſcuſſa p ſenſum ſpiritus vitalis animare. ut nequaq̄ iacentia in infimis torpeant. ſed in viuis volatilibus verſa. ſeſe ad celeſtia contemplando id eſt volando ſuſpendant. ¶ Piger: Audire deſidero quomodo in exemplis noſtro factis tempoē. talia facta velis comprobare. ¶ Theologus: In prompto reſponſum habeo Anno proxime preterito mihi Decanus de pſm Conſtancienſis dyoceſ preſbiter verbo et exemplo fidedignus narrauit. q̄ in opido Marckdorff vnde oriundus fuit in prefata dyoceſi cōſanguineā habuit iuuēculā bramidanulā

¶ de quadam iuuencula q̄ post [illegible]

noīe virgīnē: pulcherrimā et
nuptui idoneā. q̄ tn̄ dīna inſpi
racōe ↄtra morem cōſodaliū
ac oīm ſuoꝝ amicoꝝ caſtitatis
ꝓpoſitū firmauerat aīo igno
rātibꝰ multis. Venerūt igitur
ad eam ↄſanguinei qui virgi
nis ⁊ ſuā pntelam dilatā eē ſta
tuerāt ⁊ ea; moleſtabant ut
nuptui alicuiꝰ viri p thoꝝ le
gittime cōtrahēdū aſſentiret.
Quod illa rēnuit. dicēs ſe xpō lo
co viri deſponſatam. nec velle
nubere alij. Cūq; dietim inſta
rent noti eius. ꝑcipue patru
us ut nuberz: vocauit ipa pre
fatū decanū velut dei ſacerdo
tem. ⁊ ad eū ait. Queſo venerā
bilis dn̄e ⁊ amice. patruo meo
in hac mea extrema ncc̄itate
pſuadere velitis. ut me xpō ſer
uire in virginitate pmittat. q̄
ita illud aīo firmit̄ ſeruare de
liberaui. Ipſe eīm pncipalior ē
patruus vic; in quo hec petici
onis mee reſidet difficultas:
Cū aūt hoc attēptarz decanꝰ
a patruo virginis. Iſte velut
homo ſeculi rn̄dit. Nequaq̄
hoc expedit. Femina eſt: meli
us. eſt ut nubat. q̄ in verecun
diam nr̄i die proximo forni
caria piat: Hoc rn̄ſum cū vir
go ꝑcepiſſz. nec ampliꝰ in ho
mine huiꝰ vite ſe tueri ſperarz.
ad ſpōſum ſuū xpm oracōibꝰ

ſtatim intenſiſſimis ↄfugit. et
eidē dn̄o. ſuam pudicitiā ut il
leſa ſuaretur ↄmendauit. nō
dubitans eū multos modos
habere in ſua potētia. qbus eā
cuſtodiret ſiue p vitā ſiue per
mortez. ad que indifferēs erat.
Et ecce nutu dī lic; priꝰ fortis
eſſet robore: ſtatim infirmari
virgo cepit ⁊ lecto decūbere.
Dīna q; iſpiracōe ſe ſenſit i bre
ui ab hac luce recipiendā. Cū
q; dictus decanꝰ gra viſitādi
infirmam accederz. mirās de in
opinata infirmitate. Illa leto
vultu ei dixit Dn̄e: vos ⁊ cog
natos interpellaui ut me ī vir
ginitatis ꝓpoſito xpō ſeruire
fineretis id mihi denegaſtis
Sz idem cui fidem ſuaui me ex
audiuit clementior exiſtens
q̄ vos qui hoīes eſtis. Noue
tis q̄ die ꝓxima lete moriar:
a xpō exaudita. Quo viſo ⁊ au
dito ꝓruperūt cōſanguinei ī
lacrimas. ⁊ ſequenti die vgo
xpī ſcē in eo obdormiuit qui ē
ſpōſus virginū. Sūt vix duo
anni elapſi q̄ ad leucā vnam
extra opidū Colūbarieñ. Ba
ſilij dioceſ in loco qui vulgarite
dicitur in caſtro nobilis qdā
cū legittima vxoē ſua igenua
reſidebat. ſm ſeculū quidē ho
neſte ↄuſātes. ſz in filia vnica
quā habuerūt pociꝰ hūanā

pulchior ex[illegible] quedam
nobilis [illegible] filia q̄
[illegible] elegit mori q̄
nubere viro

gloriam ꝙ̄ dīnā queſiſſe vide
rentur honorē· Habūdabant
enī diuicijs et amicoꝝ copia.
ſꝫ vnam ꝓleꝫ tm̄mō habuert
virginē annā nomine· iā nu
bilē· qꝛ etas· venuſtas corꝑꝯ·
⁊ generis nobilitas ·ibi ꝯcor
dabant· Fuit autē puella a iu
uentute deuota dō. ⁊ gracioſa
apud homines· pauꝑibꝰ miſe
ricordiſſima· q̄n̄ decim ānoꝝ
circit̄ in etate· que nunq̄ viru
cōcupiuerat. ſꝫ v̄ginitatis ꝓpo
ſitum ſep̄ dilexerat. Solebat
enī cōfiteri pure· ⁊ q̄n fratres
noſtri de Colūbaria caſtrum
intrauerūt· ſūme delitie erant
puelle audire de diuinis exem
plis loqui. ⁊ de verb euāgeli
cis· Verꝫ qꝛ ꝑentes totā ſui ge
neris ꝑentelā in hac virgīe vni
ca ſi nuberꝫ ſperabāt ſuccreſcē
⁊ ꝑtelari in longius in prole.
victi ſucceſſiōis deſiderio quā
ſperabant nuptui traditā im
pregnai· virginē p̄fatam cui
dā nobili ī cōiugē ꝓmiſerūt·
⁊ ꝯtractū q̄tū poterant firma
rūt· hoc decepto qꝛ virginis ne
mo audebat querē ꝓpoſitū qd̄
plus violētia q̄daꝫ q̄ matura
ꝑſuaſiōe putabant emolliri
poſſe. ꝑparabantur igr̄ in veſti
mētis ⁊ ī apparatu oīa futuris
neccāria nupcijs ⁊ ordiauerāt
q̄ virgo die q̄ ꝑn̄tari debuit
maito. ī domū cuiuſdā nobil'
vidue poneretur. que cōſenſū
ꝓcuraret imminētibꝫ nupcijs
Sed hijs qui ī celis eſt irri
ſit hec fraudis cōmenta· cum
puellā quā elegerat ſibi mun
dam habē voluit· Tēlā prece
dentibꝰ octo diebꝰ ante diem
nuptiaꝝ ꝯdictaꝝ· v̄go igna
ra fraudis: febre corripitur· ⁊
lecto cepit decūbere· dietiqꝫ in
tendente ſe morbo, vocatus ē
cōfeſſor noſtre porte in Colū
baria frat̄ petrꝰ ut confeſſiōeꝫ
virginis audirꝫ· Sumptiſqꝫ
ecc̄iaſticis ſacramētis alijs ꝑ
ſuū paſtorē vite meritꝰ virgi
ni ꝓpinq̄re videbat̄· Volēs aūt
mr̄ puelle amorē virgitatis i
filia verꝰ cōprobaē ait Queſo
te filia cariſſiā. in veritate dicas
Jā ꝓxia dīno examini Eligis
ne potiꝰ moī q̄ viuere ⁊ mari
tū aliquē hr̄e legittimū. Cui v̄
go r̄ndit. Cū gaudio potius
moriar. Quo facto deuotiſſiē
virgo vita functa eſt ⁊ in cra
ſtino ea ſcꝫ die qua hōi deſpō
ſata terreno p̄ſētai ad carnis
copulā debuit xp̄s eā in ſpōſā
ſibi dilectā elegit· ⁊ cūctis flē
tibꝫ vicinis ⁊ cog̃tis ſepulta fu
it Cūqꝫ indumētis ꝓprijs exu
ta funeālibꝰ īdui debuit inue
ta ē tenea v̄go ī genibꝫ callos
velut camelꝰ cōtraxiſſe duros

ex genuflexionib; habitis in oracōib; crebris. Rex qz nihil est ōniquaqz vel viri ī hac vita pfectū. paulo post vite exitum dicte virginis. apparuit ipsa virgo in nocte cuidā valde deuote sctimoniali q̄ gertrudis vocabatur in mōsterio de subtilia sito intra colūbariēse oppidū. Vidit ista post se currētem quādā virginē mortuam. quā prius nunq̄ nouerat a qua cū quererz q̄ esset. Rn̄dit defuncta. Ego sum pridie defuncta anna virgo de wyler. Ita castrū patris vocabatur. Et vni⁹ eucaristie oblacione egeo quā peto mihi celebrari obtineas a priore fratz p̄dicator. Tunicā aūt meliorem quā habui matri dicas q̄ me genuit ut ob reuerētiā virgis būdicte paupib⁹ erogz ⁊ ita visio disparuit ⁊ sctīmōial' euigilauit Cūqz nunq̄ de virgine pri⁹ audisset mēcōem fiei nec eius dē noticiā aut pntū hēr. erubuit visionē alicui dicere. que dū altera nocte itera to vidit ut antea. ⁊ tūc opūncta. cōfessoī suo frī Johi wolfhardi que pcepit dixit. et ita aīe subuentū est put virgo ī visione petiuit.

Capitulū Quintum

Turbata domo. formice oua studio se solent tollere ⁊ ad nid reportare In hoc loco fidelitas magna quā ad fructū habet pprīū formice ostenditur. dū psecucōez passa in exteriorib; ne oua sua ledantur. locis ea ōmedat tucōrib; In quo pluimū se elōgat a strucōis negligentia que ouis suis obliuiscitur. nec quid de eis fiat curare vidr. Vn̄ de ea Job. xxxix. dicit. Strucō derelinq̄t ī terra oua sua obliuiscitur. qz pes oculcet ea aut bestia agri conterat Vbi grego. libro xxxi. mora. Quid ī pede nisi trāsit⁹ operacōnis accipitur. quid in agro nisi mūd⁹ iste signatur. de quo in euāgelio dn̄s dicit. Ager aūt est mūd⁹. q̄d in bestia. nisi antiqu⁹ hostis exprimitur q̄ hui⁹ mūdi rapinis insidiās. hūana quotidie morte satiatur. Strucō itaqz oua sua deserēs obliuiscitur qz pes oculc; ea. qz vic; p̄ peruerse eos quos in ouersiōe filios generāt derelinquūt ⁊ oino nō curāt. ne aut exhortacōis solicitudie aut disciplie custodia destitutos p̄uorz opm exēpla puertāt Si ei oua q̄ gignūt diligerēt. mirū metuerent. ne quis ea per peruersa opa

demonſtrando calcaret. Unde
adhuc ſub ſtrucōnis ſpetie ſb
ditur. duãtur ad filios qſi nō
ſint ſui. Quem enim caritatiſ
gratia non infundit. ꝓximum
ſuum. etiam ſi ipſe hūc dō ge
nuit: extraneū reſpicit. Ita pro
fecto ſunt omnes ypocrite. q̊
rum videlicꝫ mētes dūm ſem
ꝑ exteriora appetūt. intus inſē
ſibiles ſunt. ⁊ in cunctis que
agunt dū ſua ſemꝑ expetūt er
ga affectum ꝓximi nulla cari
tatis cōpaſſione molleſcunt.
Hinc btūs Job ut apud men
tis ſue quietē faciliꝰ conſiſte
ret Job. xxix. ait. Dicebāqꝫ. in
nidulo meo moriar ⁊ ſicut pal
ma multiplicabo dies. Ubi be
atus gregoriꝰ libro. xxix. mo
raliū dicit. Quid hoc loco per
nidi nomen exꝑmitur niſi trā
q̄lla fides fidei. qua vnuſquiſ
qꝫ infirmus nutritur. Multi
modo quippe illa bonorum q̄
perſecucōnum temporibꝰ fue
rit dep̄henſa. nutrimētorum
ſuorū dies quaſi in nido ſicut
ī loco quietis explere ſe credi
dit. Nam niſi ſancta eccīa in
firmos quoſqꝫ filios nunc in
nido pacis enutriret. Pſal. nō
diceret. Etenim paſſer inuenit
ſibi domum. ⁊ turtur nidum
vbi reponat pullos ſuos. Iā
quippe domum inuenit paſſer.

quia etnum celi habitaculū
noſter redēptor intrauit. Et
turtur nidum inuenit. qꝛ ſan
cta eccīa amore cōditoris af
fecta: crebris gemitibꝰ vtitur
⁊ velut nidū ſibi pacatiſſimā
fidei quietem cōſtruit. in qua
creſcentes filios quaſi plumā
tes pullos quouſqꝫ ad ſupio
ra euolent caritatis gremio ca
lefactos fouet. Igitur qꝛ tūc
erunt qui pacis tempoē ſe ad
ſupna migrare id ē a nido euo
lare crediderunt. Vox eorum
beati Job voce preuenitur cum
ait. Dicebāqꝫ in nidulo meo
moriar. Inde Salomon pro
uerbiorū. xxviij. dixit. Sicut
auis tranſmigrans de nido
ſuo. ſic vir qui relinquit locū
ſuū. Ubi gloſa. Sicut auis
oua vel pullos quos fouerat
raptui exponit. Sic vtutes in
quibꝰ ꝓficiebat qui deſerit. i
mūdis ſpiritibꝰ ꝑdit. Vn̄ di
cit alibi. Si ſpūs habētis ptā
tē aſcenderit ſuper te. locū tuū
ne dimiſeris. qđ eſt. Si tēpta
tio dyaboli inſteterit tibi. ne a
bono quod faciebas deſiſtas.
Piger: Si ita res ſe habet
ut ꝑ gregorianas īdicaſti ſētē
tias qꝛ ypocrita oua pedibus
ferā omittit qui bō ſua opa
vel ſpūales filios q̊s genuit.
mūdanorū hoim vicijs ſbicit.

O quot ypocritas habemus
nr̄o tēpe· qui non ymitantes
noſtrarꝫ formicarꝫ ſolicitudi
nē· bonorꝫ opm oua ad nidū
dn̄e tui cōmis ſꝫ more ſtrutio
num crudeliū ſua oua derelin
quūt debitorꝫ opm· ¶ Theo
log⁹: Bene ⁊ pie gemis ·qꝛ
p̄latos multarꝫ diocesū ⁊ pa
ſtores mōſteriorꝫ multorꝫ ita
heu videm⁹ facere ut hij qui ī
medio ſeculi habitāt nullius
religionis voto aſtricti maio
rem ſepe ad aīarꝫ ſalutem zelū
habere videātur· q̄ꝫ hij qui eu
cariſtie ſacramēto dn̄iſſimo
p altaris offitiū dietim appro
pinquāt· Fuerūt ei due virgi
nes vterine ſorores virgines
ſpecōſe meo tpe ſimul vna in
domo ꝓpe metas conſtantieñ
dioceſ verſus Athesim. Quarꝫ
iunior anna ſenior vero mar
gareta vocabatur de ruſtica
no q̄dem gn̄e genite: ſi caro ī
ſpicitur· ſꝫ nobiles virtute ſi
morꝫ bonitas penſatur. Junior
tāte ſimplicitatis fuit in hijs
q̄ ad mūdū ptinent· ut vir re
colā ſibi parē vidiſſe. Nā inu
merādi arte q̄ infantes ut ita
dicam ꝓpe triti ſūt: vltra dena
riū neſciebat bene numerare
Et tn̄ in hijs que ad deū atti
nēt multarꝫ omeliarꝫ ſentēci
as· ⁊ quicq̄d de necēitate ad

veri xp̄iani rudimenta ptinet
ut de orōe dn̄ica· de ſymbolo
apl̄orꝫ ⁊ de decalogo ⁊ ſilibꝫ
nihil eā latebat. qꝛ velut mun
dū aīal pect⁹ virginieū talia
die ⁊ nocte ruminabat. Seni
or vero naturali īgenio ⁊ q̄ꝫtū
datū eſt intueri extrinſecus ī
gratuitis iunioꝛē ſororē mori
b⁹ lōge anibat· Hec primū
exiſtens nubilis· pſecucōnes
plurimas ſuſtinebat a quodā
xp̄iano nobili ſolo nōie ſꝫ re
ipſa tyrāno q̄ ipſam intuens
eē pulchrā fatie ⁊ pliſicacōni
accōmodā velut ſeruā· que tn̄
libera re ⁊ ipſi⁹ cognoīe erat
matrimonio copulare geſtie
bat· ut exinde buos plures ſi
bi coaceruaret· Renitebatur
virgo deuota q̄ꝫtum valuit·
quia virginitatē deo in tenel
la etate dn̄itus inſpirata dedi
cauerat· Inſidiabatur e diuer
ſo tyrān⁹: domū virginis cre
bris iuuēculorꝫ immiſſiōibus
pturbādo adeo ut q̄dā vice
n̄ dn̄it⁹ adiuta fuiſſꝫ p fugā
loci· ab appaitorib⁹ p̄fati no
bilis· capi ⁊ vinculari debuit
quo dū ī mariti cuiuſdā copu
lam cōſentirꝫ. Hec tn̄ ita cōſtā
ter dum in caſtitatis pſeuerat
ꝓpoſito tādē nuptie reſidere
pmiſſa eſt ſui tugurij qd ſitu
abatur in villagio quodā tā

deſtis locis ⁊ ſiluis ꝓpinquo
ut ſolū illud dicatur a vulgo
finis panis ſcȝ quia ibi nec or
deum pro iumētorū pabulo
valet cōualeſcere ex algore ni
uialiū monciū eternorū ꝓpe
iacentium. Accidit autē eſta
te quadā. ut feſtiua die vna
valde inopinate tempeſtas tā
valida ꝓpe villagiū īſurgeret
in aere ut vix ſimilē ſe vidiſſe
teſtetur virgo. Aduexitq; per
torrentē qui p villagium ali
as modeſte ſolebat currē tā i
gētes lapides ut in pūcto ne
dū ꝑ īundātiā aquar rapida
rum iam tuguria pauperum
euerti de primo ſȝ etiam per la
pides homines necari ſubita
nee ⁊ ſubmergi deberent hūa
na coniectura. In qua calamita
te virgo res ⁊ corpora ꝑuipē
dens. ſolum cōpaciebatur pe
rituris animabꝰ ruſticanorū
hominū quos paulo rōnabili
us aliquando q̄ beſtias vide
rat viuere. Illā pricipalit̄ ve
rebatur ex ſubitanea morte:
ſine contricōne morientes pe
nas ꝑpetuas eſſe luituros. Vi
ſis igitur hijs piculis dū ſub
ſue domus virgo ſtetit ianua
cucurrit motu velociſſimo ad
cellulam vbi creatori medita
būda oracōnum ſuffragia ſo
lebat ante crucifixum quodā

ſculptū porrige quod valde
diligebat. Illud enim ſūma cū
feſtinātia arripuit redeundoq;
contra aurā horridiſſimā cru
cifixū p̄fatum erexit ⁊ magnis
cū gemitibus ita orauit. Obſe
cro te clemētiſſime domine q̄
nos precioſo tuo ſanguine re
demiſti p crucem. tēpeſtatem
hanc in aere ⁊ terra ita tpari
velis. ut imminuta nullius ho
minis ad mortem nocumētū
exiſtat. de rebus alijs fortune
tua voluntas fiat. Et ecce i eo
dem puncto aura diuiſa eſt i
aere ⁊ ſerenari cepit. torrēs ve
ro illico imminutus. Et ita tā
q̄ oua quedā tenera omnium
hominū aīas in loco p̄fato
exiſtentium. Hec virgo velut
formica fideliſſima. ad nidum
quietis oracōnis ſue ſtudio
reportauit. ¶ Diger: Sci
re cupio. An ne talium ſancta
rum virginū vite bono initio
finalia poſtmodū concordaſ
ſent. ¶ Theologꝰ: Imo poſt
modū in opidū imperiale qd
campidona dicitur ut facilius
ibi pabulo diuini verbi i pre
dicacōibus ſagināretur cū
ſuis vtenſilibus intrauerunt
⁊ ibi primum ſenior. Iam om
nium fere temptaconum ge
nere probata nutrix mater
ſpiritualis ⁊ genitrix facta ē

multaꝝ virginū ſicqꝫ febre p̄
us correpta tādē ſacte ſuptis
ōibus eccliaſticis ſacmentis
felicit̄ migrauit ad dn̄m. Deī
de iunior ſʒ iam facta grādeua
pari mō finē vite cōcluſit. Cū
aūt ipſ viuentib⁹ in eiſdē ptī
bus primo p̄dicarem. ſemor
ad me gr̄a cōſilij ne deciperetur
venit: mihi hiſtoriā de crucifi
xi adoracōe de q̄ p̄miſi texuit.
ꝛ an ne aliq̄d ſupſticōnis in
ope cōmiſiſſet. ſimplici ut pu
to aīo queſiuit. Cū eīn eedeʒ
ptes ſint mōtuoſe ꝛ cōmunit̄
in mōtanis ꝛ alpiū habitacō
nib⁹ ſupſticōes ſint multipli
cate. audiens virgo p̄dicare
ↄtra ſupſticōnū genera. time
bat ſicut pia mens ſolebat fa
cere ne culpa ibi eſſet. vbi me
ritū grāde extitit ꝛ ideo ne de
ciperetur ī ſimili. a me an licita
eſſent talia hūiliter queſiuit.
Viuit ī eād pr̄ia hodie vir
go alia elizabeth nōie. Jā pu
to q̄nquagenaria. que in labo
re manuū ſuaꝝ iunior exiſtēſ
victū acq̄ſiuit tenuiſſimū. et
in villagio vbi domiciliū ha
bʒ iam plurimis āīs egrota
neceſſario de aliena ſtipe in ſā
cta vita nutritur. ſʒ reb⁹ vltra
q̄ credi pōt paupcula ē. Nec
cū iunior eſſʒ ꝛ valde ſimplex
ꝛ recta ſicuti ꝛ eſt hodie. videſ

q̄ peſtilēcia epydimie multoſ
in vicinio necarʒ. cogitauit in
villagiū certū mūtare locum
habitacōis vbi aeris infectō
ↄtrāc nō ſentiebatur ſ timuit
tn̄ illo id eſt illuc ire dubitāſ
an caſtitatis ibi cuſtodes for
te hr̄et cui multi inſidiabātur
Vidit aūt quadā die in oraci
one ↄſtituta. ꝛ fulmē q̄ddam
magnū eidē loco immitteba
tur. ꝛ ſubito innocēti incidit
virgini q̄ epydimie morbus
ibidē vaſtare deberet multos
ꝛ adurere. Ita eīn poſtmodū
factū eſt ut rei ꝓbant euētus
ſ ut pie credo ex multis alijs
huiꝰ virginis ſācis opib⁹ et
inſtinctib⁹ a ſp̄u bono mota
fuit. ut ſic in nīdulo ſuo opera
bona fouendo creatori ſuo qui
ete ſeruiret.

Capitulū Sextum

Qvi formicaꝝ ſūt fru
ctus ꝛ herbarū ſucci
quaꝝ etiaʒ ptes ſepa
rāt. ꝛ cū eis ad nīdū reuertun
tur. Per fruct⁹ in ſacro eloq̄o
aliq̄n opa. nōnunq̄ vero dele
ctacō que verā ſapiētiā ſequi
tur deſignatur. Vn̄ ſaluator
ait. A fructib; eoꝝ ↄgnoſcetiſ
eos. Et Eccli. xxiiij. dicit ſapiē
tia eterna. Ego quaſi vitis fru
ctificaui ſuauitatem odoris. ꝛ
flores mei fructus honoris ꝛ

honeſtatis· De huiꝰ fructꝰ ſa
pore aīma gloriatur Cantico
rū·ij·vbi dicit Sicut malus ī
ter ligna ſiluarū·ſic dilectus
meus inter filios. Sub vmbrā
illius quē deſiderabam ſedi. et
fructus eius dulcis gutturi
meo Et puerbioꝝ·xxx·Beatꝰ
homo qui inuenit ſapientiā
et cui affluit prudentia. Meli
or eſt acquiſicō eius negotia
cōne argenti et auri: primi et
puriſſimi fructus eiꝰ Fructus
enim iuſti lignum vite et qui
ſuſcipit animas ſapiens eſt·
Sapientie·xi· Per herbas eti
am ſcīa deſignatur·vñ ſicut
dicitur Job·xxxviij· pducꝫ her
bas virētes·ſcilicꝫ deus·dicit
btūs grego·libro·xxix·moral·
Herbā aliqn̄ id ē ſciētiam at
qꝫ doctrinam eterne viridita
tis accipimus: ſicut p Jheremi
am dicitur Onagri ſteterūt ī
rupibus·traxerūt ventos qua
ſi dracones. defecerūt oculi eo
rū qꝛ nō erat herba· Hoc igr̄
loco q̄d aliud p virentes her
bas niſi ſancte doctrine ſciam
vel cōgruas opacōnes accipi
mꝰ: Deſerta igitur terra oplu
itur ut ab ea virētes herbe p
ducātur· qꝛ dum ſācte pdica
cōis ymbrē gētilitas pcepit
et vite opa et doctrine verba
germinauit· Formice igitur

tunc de fructibꝰ vel ſucco her
barum edunt. quādo prudē
tes quiqꝫ fideles de rebꝫ a do
mirābiliter creatis ſciētiam ali
quā deuote creatori ſeruiendi
accipiunt Effudit enī ſapien
tia illa p quā cūcta creata ſūt
ſuā ſapiam ſup oīa opa ſua et
ſup oēm carnē, ut dr Ecci.p·
¶ Piger: Doce ergo quomō
in rebꝫ mirabilibꝫ vel creaturis
quibuſlibꝫ ſapiam alicuiꝰ de
uocōis aut bone opacōnis ac
quiramus· ¶ Theologꝰ· Cre
dere debes ōmia a ſūmo rerum
cardine deo creata. prudētibꝰ
eſſe qui debite ea intuent̄ qua
ſi quedam veſtigia deū et ōma
venādi·lucernas nāqꝫ ad feli
citatem acq̄rendam accēſas
ſpecula ōme ſapiēcie·vaſa ſci
bilibꝰ ōmis referta·digitos
nob ſūmū bonū p̄monſtrātes
libros dei ſapiēciā cōtinētes
et velut famulos vel nuncios
ſupmi domini·vnde cōtra eos
qui talia ī creaturis dei nō cō
ſiderāt dicitur Sap·xiij· Va
ni ſunt omnes homines ī qui
bus non ſubeſt ſcientia dei et
de hijs que videtur non po
tuerunt eum agnoſcere qui
eſt·neqꝫ opibus attendētes
agnouerunt quis eſſꝫ artifex
Teſtis ē hoꝝ q̄ dicit· ad Rō·
pmo Inuiſibilia dī a creatura

mūdi p ea que facta ſunt intel
lecta ↄſpiciūtur. ſempiťna q̄z
ei⁹ virt⁹ ⁊ diuītas ita ut ſint
inexcuſabiles vic; phi. Sz in
ſipientibz iſta oīa p eoꝝ abu
ſum vertūtur in toxicū ⁊ vene
nū iuxta illud Sap. xiiij. Cre
atuē dei in odiū facte ⁊ in tēp
tacōe aīe oīm hominū. ⁊ ī mu
ſcipulā pedibz inſipientium.
Diger: Da exempla aliqua
ſpālia. Theologus: Sunt
vix duodecim āni elapſi q̄ nō
multū a ciuitate Nurēbgen. i
diocesi bambergēſi pom⁹ cre
uit in loco cāpeſtri ⁊ cōmuni:
qui multis annis ut ſequitur
in vigore pmanſit. Hec autē
arbor ſup oīa que noſtris au
diuim⁹ tpib⁹ mirabilis ↄdici
onis extitit. Nam ī eſtatis pri
cipio in vere vic; floruit. fron
duit ⁊ verſus autumnum mo
re aliaꝝ arboꝝ poma fructifi
cauit. Porro ānuatī in auſter
rima ⁊ inclementiſſima hye
me ſp̄ ⁊ ſolum in nocte natiui
tatis xp̄i qn̄ virgo virginum
ſaluo integritatis flore dei ge
nuit filiū: pomella virentia in
quātitate artus vnius virilis
digiti pduxit Eſt aūt ptunc
paſſa ad duos mēſes antea et
poſt ad totidē. ⁊ eſſe ſolet ni
uib⁹ pfundis tecta. cōgelaci
onib⁹ clauſa. ⁊ ventis rigidiſ

ſimis pflata. ⁊ incōmoda ea
dez oīa frutecta vna cū arbori
bus patiūtur eodē tpe. ſtupo
rem autez āugebat pdigiū q̄
nec ātea nec poſtea ſz dūtaxat
p̄fata nocte ſactiſſima pomel
la germinata ſunt. Nō eni hic
arboēs ortēſes cetere fimo nu
triebatur. nō circūfodiebat
ſarculo nec ſepi circūdabat
aliqua Solebāt ꝑpterea tpe
annuo de ciuitate Nurēb gē
ſi ⁊ adiacētib⁹ locis diocesis
bambgenſ plures p̄fectoꝝ ſi
de digniſſimi teſtes accurrere.
⁊ tota vigilaē nocte ut rei ve
ritatem ↄprobarēt Eſt enim
p oīa ſimilis arbor ī alio loco
dicte dioceſ. Vidi ego pn̄ta
ri ad vidēdum ī opido forchē
dicte dioceſ. eiuſdez pomi po
mellū Magiſtro ordinis nri
gn̄ali bartholomeo. texerij.
fuerūt p̄terea tpe Coſtātien.
ↄcilij in eodez plures viri fide
digni p̄ſertim dn̄s epiſcop⁹
rigenſ. doctor diui ⁊ hūani
iuris reputatiſſim⁹. qui teſtes
huiuſmodi pdigij exiſtētes
multos hec credere fecerunt q̄
antea fidem de eo negabāt pe
nitus. Idem me pn̄te ꝑpoſitum
eſt pari modo ī loco baſil. cō
cilij corā multis doctorib⁹ ſa
cre pagine ⁊ iuris canonici ac
artiſtis ⁊ phis. Nec ab aliq̄

audiui qui mere naturali hoc
poſſꝫ opi rōnabilit᷑ attribuere
Legi ꝑptea in libro de vegeta
bilibꝫ ⁊ plātis dn̄i alb̄tu na
tue totꝰ ſecretariū In q̄ nl hu
iuſcemōi cauſe potui iuenire ſꝫ
ꝑut in p̄ori ↄcilio ſcꝫ Coſtāti
enſi a quodā ꝓfeſſore theolo
gie et artiū valde deuoto pce
pi viue vocis oraculo. dei ſapi
entia veriſimilit᷑ iſta fecit in lo
co rudis ⁊ ſimplicis ꝑpli. ut in
arbore ocul᷑ hoim īpoſita faci
liꝰ manuducerētur ad faciliꝰ
et deuotiꝰ credendū articulos
xp̄i natiuitatis ⁊ hūanitatis ·
Vidi ꝓdigiū aliud hoc āno
in aīſata ciuitate Nureb̄gen̄ ·
in materia q̄dā naturali et lig
neaꝝ Reptū eſt ſiquid in q̄dā
ſilua lignū qđdā quod vocāt
vulgarit᷑ maſaros In tabulas
itaqꝫ eiuſdeꝫ ligni arbor poſt
q̄ꝑ ꝑ ſerraꝫ diuiſa fuit et polita
ac dolata equalit᷑: mēſa exinde
formabat᷑ quadrata. i q̄ claro
aſpectu diſticte apparuert val
de varie ymagines q̄ꝝ q̄daꝫ
tā ꝑfcē fuerūt ut putaſſes a pi
tiſſio pictore eas fuiſſe ↄfectas.
q̄dā vero ſolum facies vel ꝑtes
alias aialiū diuerſoꝝ mōſtra
bant Diſtinctiſſie ut puta hōi
nis · caniculi · virginū · ⁊ multa
rū rerꝝ aliaꝝ · Preconſa fuerat
autē paulo an hec mēſa impa
toi Sigiſmūdo viro oculatiſ
ſimo. q̄ ligna ſuſpicabat᷑ arte
coloꝝ aliquoꝝ linita eſſe ꝑ pi
ctoris induſtriā Verū cū eiuſ
de ligni tabula nō dū in mēſā
formata ſꝫ impolita ei fuiſſꝫ al
lata. extrc̄to cultello eā ſculpē
ad ꝓfundū cepit ⁊ ibi ꝓmū di
dicit a mirabili natura opus ſi
ne hūana arte ꝓductū eē Dn̄o
Pertholdo p̄ſbitēo plurimū
lrato ⁊ deuoto ac fidedigno q̄
in dyoceſi Eiſtecēn aliqn̄ inq̄
ſitor heretice p̄uitatis extiteāt.
hoc qđ ſequitur audiui Sole
bat h᷑ multū ſupſticoſa odire
⁊ pſeq̄. ut pote zelator fidei p̄ci
puꝰ Audierat aūt q̄ꝑ q̄cūqꝫ ip
ſa die natitatis xp̄i vl᷑ in vigi
lia micas panis q̄ fideliū mēſe
ſupeēnt quocūqꝫ i inctū ꝓiec
rꝫ i aliquē cetū nō obſtāte q̄ꝑ
ibi ātea flores q̄ vocāt᷑ in theu
thonico Kyngelbloē nūq̄ꝑ cre
uiſſent · radicē fixiſſent · nec ſei
nati eēnt · tn̄ ſequēti ꝓxia eſta
te flores p̄fati ibi germiarēt ⁊
floerēt apte Probauit igitur
hoc ꝓpriis maibꝰ p̄dictꝰ dn̄s
bertholdꝰ ⁊ veritatē rei cōptus
ē ita floēs creuiſſe ut p̄dcm ē ·
Fuit aūt flores coloꝛis crocei q̄
rū ſemeē q̄ſi circularis figure ·
Piger: Quid q̄ſo ſentis de
iſto ⁊ p̄cedēti ꝓdigio · The
ologus: De vltimo ſi verū eſt

ſicuti de primo nullā video ſi
dei iacturā imminere·pmo eā
fidem pmouere qua credim9
xp̄m florē ſtirpis ieſſe ex tpe
natū eſſe de intacta virgīe ſi
ne hūano ſemine cui p̄mum
q vtilmū de p̄fatis mirabilib9
alludit·Mediū aūt mīz qd
recitaui non tn̄ tope apprecoꝛ
quia licꝫ in mateia ligni ſimi
le factū/vix vel nunq̄ legerim
tn̄ certū eſt q̄ natura ad hoc
ſepe laborat q pficit ymagies
varias in materia minerali ut
in cōchis vel lapidib9 p̄ſerti
p̄cioſis·Vide de hoc ſi placet
dn̄m Albtum ſuo libro de mi
neralib9.vbi ſerpētes effigia
tos in concha·facieꝫ regis in
marmoē·tres facies in vno la
pide q̄ eſt i capſa triū regum
colonie Et alia nature mirabi
lia refert q cauſas hoꝝ aſſigt
naturales que nō multū faci
unt ad nr̄m ꝓpoſitū·Occurrit
tn̄ inde nūc de an̄ſata mateia
triplex prefatis exemplū ſimi
le·Primū qd in baſil·ocilio a
viro valde fidedigno archidi
acono bartzmoneſi domino
iohe de polomar decretoꝝ do
ctore egregio audiui pridie
Multoꝝū inq̄t mercatoꝝ re
lacōe didici fidedigna q̄ in re
gno gr̄uati fuerūt int̄ ſarrace
nos·ibidem ſe vidiſſe arboꝛeꝫ
pomiferaꝫ cuius fruct9 qualit̄
cūqꝫ incidatur·ſemp in pte in
ciſa ymago crucifixi claro re
lucꝫ aſpcu Preteā cū ſētētias
i vniūſitate wienenſi legi·ve
nit illuc filī9 rḡis portugallie
dn̄s petr9 cū exercitu nō mīmo
iter arreptur9 ut dicebatur i
terrā ſactaꝫ·Ab hui9 igr̄ mili
tis prudētis q deuoti ore audi
ui ſuo tpe i terra ſarracenoꝝū
circa ſeptā ciuitatē·quā pat̄
ſuus cepat paulo antea in ſar
racenia i fonte quodā reptos
eſſe lapides varios.quib9 ut
videbatur natuālit̄ īſita erāt
noia noſtre fidei q incarnacō
nis xp̄i·licꝫ ſparſim Nā in qui
buſdā litteris Aue maria In
alijs grā plena In quibuſdā
dn̄s tecum·q ita de xp̄i q dei in
carnacōe ſimilia plura:claro
legebātur intuitu·Habꝫ ho
die Marchio badenſ·in nr̄a
theutonia lapidē precōſūq vi
ſu pulchrū qui in quacūqꝫ p
te inſpicitur·cuiqꝫ xp̄i crucifi
xi ymaginē diſtincte i ſe oſtē
dit·Cui immūditiā mēſtrua
te adeo fugit·ut a tali viſus·
ſtatim caligine thetr̄ in parte
obducitur·que tn̄ ſucceſſiue
q ſuccedētibꝫ annis paulatim
de ſe abcedit Reptus aūt fuit
in quodā agro a rurali viro·
an̄ nō multos ānos p̄imitus

⁊ ab eodē ꝑ modico redēptus
ꝓcō. ſꝫ pro nūc int̄ ſupma cle
nodia dicti marchiōis repu
tatur. Piger: Cū pſidi ta
lia viderit q̄ nulla naturali vi
detur rōne poſſe ſaluari ſꝫ ſo
li miāculo aſſcribi. cur nō cre
diderūt xpō colla ſua ei⁹ iugo
ſubdētes. Theolog⁹: Cur
multi iudeoꝝ reſuſcitacōnē
lazari intuētes. viſū datū ceco.
⁊ ſolem vidētes innaturaliter
eclipſari nō crediderūt xpō q̄
maioꝛa fuerūt. Haut dubiū p
ꝓfata mira dei mīa gentes vo
care videtur. ſꝫ multi ait ſalua
toꝛ ſūt vocati pauci vero elcī.
Nō inquit apl's oēs obediūt
euāgelio. nec oīm ē fides, laus
autē altiſſiō. q̄ nos vocauit in
admirabile lumē ſue fidei.

Capitulū Septimū

Hoc formicis ꝓ aliis
aïalibus ē ꝓpriū q̄ in
maioꝛi ſua etate vtu
te creſcūt. Hoc etiā ēē ꝓprium
deberꝫ viris religioſ. ut q̄to
ſenioēs exiſtūt in annis. tāto
pociores ēē deberēt in virtutū
donis. Que aūt viēs ſenis ſint.
has ita facūdiſſim⁹ deſcribit
Caſſian⁹ Collacōe ſecūda ab
ba Moyſi ex oꝛe eiuſdē. Si
cut inq̄t nō ſunt iuuenes oēs
paꝛi mō vel feruentes ſpū vel
diſciplīa ac moꝛib⁹ optimis
inſtituti. Ita nec ſenes quidē
cuncti vno modo vel perfecti
poſſunt vel probatiſſimi repi
ri. Diuitie enim ſenum nō ſūt
canicie capitis ſed induſtria
iuuentutis ac preteritoꝛum
laboꝛum ſtipendiis metiende.
Que enim non cōgregaſti in
q̄t in iuuentute quo inuenies
in ſenectute tua. Cani enī ſunt
ſenſus hoīs ⁊ ſenectus honoꝛā
bilis vita immaculata. Et id
circo non oīum ſenioꝛū quo
rum capita canicies tegit.
quoſqꝫ vite longeuitas ſola
cōmendat. nobis ſunt īmitā
da veſtigia vel ſectande tradi
cōes ac monita ſuſcipienda.
ſed eoꝛum quos laudabiliter
vitam ſuam ac probatiſſime
cōperim⁹ in iuuentute ſignaſ
ſe, nec ꝓſumpcōnib⁹ ꝓpriis ſꝫ
maioꝛum tradicōnib⁹ inſtitu
tos. Piger: Quid ergo ſer
uare ſuades nobis q̄ iuuenes
ſum⁹ ut ſenes effecti velut foꝛ
mice laudabiles vtutibꝫ auge
am⁹. Theolog⁹. Moueris
ſeptē ut diſcant neceſſaia ſeni
bus. Debent enim ēē ſenilium
vicōꝛum victoꝛes. moꝛtē diſ
poſiti expectantes. coꝛpoꝛē ⁊ aī
mo bene gaudentes. Sermōe
⁊ moꝛib⁹ graues. auaitie ⁊ cu
piditati reſiſtētes. Merito ma
gni ⁊ locupletes rē̄o referre

grariūactōes Primo vicōrum .1.
senilūi sint victores. Tēptāt
eni senes qdā egritudines et
vitia que plerisqꝫ iuuenibꝫ cō
munia sūt. De quibꝫ Innocen
ti9 de vilitate odicōis hūane
dicit. Frustra ad senectū vētū
est cū repetas adolescētiā Se
nectuti familiaris est loquaci
tas Thesauꝛ in sepulchro po
nit qui senem heredē facit Se
nex facile puocatur ꝛ difficile
reuocatur. Cito credit ꝛ tar
de discredit Tenax ꝛ cupid9.
tristis ꝛ querul9. velox adlo
quendū. tard9 ad audiēdum.
laudat antiquos ꝛ spnit mo
dernos. vitupat pñtia. ꝛ cōme
dat pterita Suspirat ꝛ anxi
atur. torpet ꝛ infirmatur sau
di poetā Multa senem circū
ueniūt incōmoda Secundo .2.
mors ab eis ē disposite expe
ctāda Ad qd btūs Ciprian9
li. suo de. xij. abusiōibꝫ sic dic.
Quid supest vbi huius vite
defect9 appropiat. nihil aliud
cogitare qꝫ qmō future adi
tus psperitatis ꝯphēdatur qꝫ
qꝫ senex appetat Iuuenibꝫ eni
incertus huius vite termin9
instat. senibꝫ vēo cūctis matu
rioꝛ ex hac luce recessus Cauē
de ergo sunt hōi due pticule
que i illi9 carne nō veterascūt
ꝛ totū hōiem ad peccādum tra

hūt. cor vicꝫ ꝛ lingua. Hinc
hugo de claustro aie libro. ij.
Int abusiones hui9 seculi so
la maior est senis obstinacō.
qꝫ morti pximus. mortis non
abhorret aduentū. qui qsi ad
ostiū mūdi hui9 positus foris
spectat. nec tñ vite pñtis attē
dit egressum nec future ꝯside
rat Audit nuncios mortis. et
credē nō vult eis Tres sūt eni
nūcij mortis Cas9. ifirmitas.
ꝛ senect9. Casus dubia. Infir
mitas grauia. senectus certa
nuntiat Casus nūtiat morteꝫ
latentē Infirmitas apparentē
senect9 pñtem Ex incertitudi
ne mortis timor Ex infirmita
tis grauitate dolor Ex certitudi
ne senectutis nō obstinacō ꝫ
afflictō ꝛ hūilitas seq deꝫ Ter .3.
cō senes eē dnt ꝯsulacōe ꝛ aio
gaudentes. qꝛ ut ait Cassiodo
r9 in qdā epl'a Nihil est qd
senectuti magis noceat ac di
es hōis abbreuiat qꝫ tristicia
languor animi atqꝫ ira Nihil
eni est hilari senectute iocun
dius. Voluit hoc q ait puer.
xvij. Anim9 gaudēs floridam
etateꝫ facit. spūs tristis exsic
cat ossa. Et ne hoc de seculi ri
su itelligatur. ideirco glō. ibi
dem dicit Qui interna sācti spi
ritus ꝯsolacōe letatur. etiam
bone actionis flore decoratur.

ca fructū celeſtis premiȷ̄ expe
ctat Qui vero triſticia ſeculi q̄
morte ̄ opatur angit̄·p ̄ingue
dine ̄ caritatis in robore virtu
tū q̄s exercere videtur·hec nul
latenꝰ valet·ſ ꝫ q̄ſi oſſibꝫ exſic
catis marceſcit·qꝛ i bonis que
.4. facit gl'iaꝫ dilc̄ois amiſit Qr̄
to ſenes optꝫ ee ̄ in ſermone ca
moibꝰ ḡues ſ dic̄·btūs Augꝰ·
in quodā ſ̄moe Optꝫ ut ſenil'
ſermo nō ſolū ſit ḡuis:ſꝫ etiā
breuis Et Criſoſto·ſup ep̄l'aꝫ
ad hebreos dicit. Canities tūc
eſt venerabilis q̄n ea gerit q̄
canitiem decēt Cū vero iuueni
lit' ſenex cōuerſatur·plꝰ iuue
nibꝰ ridiculo erit. Vo Cipria
nꝰ vbi ſup̄ dicit·Plꝰ ōnibꝫ re
ligiōi opam dare ſenibus cō
uenit.quos p̄n̄tis ſeculi florida
etas trāſacta deſerit·Quid ſto
lidiꝰ fieri pōt.ſi mēs ad pfecti
onē feſtinare nō cōtendit.q̄n
totius corpis h̄itu ſenectute
cōuectus.hō ad interitū ꝓpeāt
dū oculi caligant·aures ḡui
ter audiūt·capilli fluūt·facieſ
in pallorē mutat̄·dētes lapſi
nūero minuūtur·cutis areſcit
flatus nō ſuauit' olet·pectus
ſuffocat̄·tuſſis cachinat·ge
nua trepidāt·talos ⁊ pedes tu
mor iflat·hō interior q̄ ſeneſcit
hiȷ̄s oībꝫ aggūat̄·Hec oia rui
turā iāqꝫ domū corpis cito p̄
.5. nūtiāt. Quīto ee ̄ debent ſenes
auaricie ca cupiditatis inexp
tes ſ qꝛ teſte btō Augꝰ·in quo
dā ſ̄moe·Cū cūcta vicia in ſe
ne ſeneſcāt·ſola auaricia iuue
neſcit Et Seneca in li·de moi
bus Mōſtro ſilis eſt auaricia
ſenil'·Quid enī ſtulciꝰ eſt ut
dici ſolet·q̄ꝑ via defitiēte auge
.6. re viaticū·Sexto ſint merito
magni ⁊ ſapia locupletes ſ ̄m
illō btī Augꝰ·in ſ̄moe q̄odaꝫ·
Infancia nr̄a innocēcia ſit·pu
ericia reuerēcia·adoleſcencia
paciēcia·Iuuētus virtꝰ·ſeniū
meritū.ſenectus n̄l aliud q̄ꝑ ca
nꝰ ſapiēſqꝫ intellcūs Et btūſ
Ambro·in ſ̄moe de paſcha·
Paſcha hebraice d̄r trāſitus l'
ꝓfectus ſcꝫ qꝛ p hoc miſteriū de
priorībꝫ ad melioꝛa trāſit̄ Ho
nꝰ trāſitus ē de pccō trāſiē ad
iuſticiā·de viciȷ̄s ad virtutes
de ſenectute ad īfanciā Ad in
fanciā aūt dixeri·nō etatis ſꝫ
ſimplicitatis·Ergo etates q̄
dā ſūt meritoꝝ·Nā ſenectus
morꝝ inuenit̄ i pueris·⁊ inno
cēcia infantiū inuenit̄ i ſenibꝫ
.7. Septīo ſenes d̄o referāt gra
rū actiōes debitas.qꝛ iuuētutē
q̄ fortis ē ad vitia euaſert Nā
ut dic̄·gre.in paſtorā Quibuſ
dā ſepe magnitudo v̄tutis occa
ſio fuit pdic̄ōis·ut cū de oſtēde
tia viriū inordiate violarētur

Dñe Ambro· in exameron li
bro pmo· Quid naturā accu
ſas o homo· ħ; illa impedime
ta quedā ſenectutē et infirmi
tatē; Sz ſenectus qdēm hõis
moꝛib⁹ dultioꝛ in ↄſilijs ſubti
lioꝛ· ad ↄſtantiā ſubeūde moꝛ
tis potioꝛ· ad repmēdas libi
dies forcioꝛ Infirmitas corpo
ris ſobrietas mētis eſt· Inde
Seneca in quadā epl'a dixit·
Vtras ago. nō ſentio in aimo
etatis iniuriā· cū ſentiaz in coꝛ
poꝛe tm̄ vitia et vicoꝛ miniſte
ria ſenuerūt· Viget anim⁹ et
gaudz non iuſtū ſibi eſſe cum
corpe· poꝛtus eſt aliqñ nunq̄
recuſād⁹ Senē talem ut ſpe
ro vir habē meruim⁹ p ma
giſtr ordinis noſtri quendā
Iā longo tpe in recolende me
moꝛie mgro Frācisco de retza
ſacre pagine profeſſoꝛe: q in
pclara vniūſitate wienenſi re
xit nup p· xxxvi· annos circit·
Hic em̄ ſue iuuētutis tpa nō
leuitatib; ſz dedit ſapiētie quā
tandē meruit poſſidere gradu
et magiſteio Suo in tpe cepit
tā feruide btiſſime virgini ob
ſequi· ut ſcdm i nrā habuiſſe
nō videatur etate Quippe qñ
cūq; nomē dei genitricis i oro
ne aliena vel in locucōe cuiuſ
piam audiuit. ſtatim ſalutati
onē angelicam in ei⁹ reueren
ciā occulte dicē cepit Si eiuſ
vidit ymaginē: idez fecit in q̄
cūq; locoꝛ· q̄pobrem etiā i oib;
locis doꝛmitoꝛij· celle ſue· et
choꝛi vbi dūſai ſolebat· yconi
am tāte virgis poni pcuāuit.
Hoꝛās de eād virgīe qñ nō ob
ligabatur· obmittē nephaſ
reputaſſz· Stipendiū qd de
lectuā a duce auſtrie habuit
pingue· totū in edificacōne re
foꝛmacōe et deuota decoracōe
ↄuentuū paupculoꝛ ob reue
rētiā virginis dei expēdit Qñ
cūq; ſabbatinis diebz int do
ctoꝛes ordo legendi hūc teti
git: fuit thema textus qd tū q;
p medietate lectōis ad laudē
marie tam apte deflexit ut ſtu
perēt frequent qui hec audie
rūt· Et eod tpe frequent ex de
uocōne in tātas prupit lacri
mas. ut vix vba p fletu intelli
gibilia ſcole foꝛmare poſſz. In
oracōib; pfatis quas in mag
multitudine quotidie pficit·
et in miſſaꝛ deuotiſſime a ſe ce
lebratarꝫ collectis de ſepefata
virgine totū q̄tum licuit aīm
poſſet ten⁹ dedit· ita ut nullus
fere eciā amoꝛe hereos capt⁹
in mūdana puella tā ſedulo
tali obſeq̄ viſus ſit· q̄tum il
le beatiſſīe virgini· Neq; i hijs
filij virginis eiuſdē ppria offi
tia et pprij corpis aut ordinis

Exemplum de quodam doctore
sacre pagine qui beatam virginem
mariam in magno honore habuit
ob cuius reverentiam et honorem multa
pulchra de ea composuit et propria
volumina super [illegible]

neglexit debita Nā vſq3 ad vl
timū ſue vite tminū q̄ fuit cir̄
lxxxiiij. ānū abſtinēcijs et ieiu
nijs opa3 dedit. Nuq̄ in lecto
ſ3 i marcēa cō i ouētu dormiuit
lanea ad carnē portauit. et ſilē
cō tā deditus fuit. ut nunq̄ vl'
rariſſiē viſus ſit cū aliq̄ ociſai
loquēdo. n̄ occupatus eēt i vi
cariatus ſui ordis officio. Aut
tpe mēſe extra refectoriū. Sed
ptūc virtute eutrapelie vltra
q̄ credi pōt gracōſus oīb3 fu
it. Si de vno pulpito in libra
ria ad alia. vl' ſi ad eādē intrā
do vel exeūdo. ſi verſus ſcolas
ad cathedrā aut de eos retrāſi
tū fecit ſtatī interiecto tpe tā
tillo ne talē pderet morulā ſa
lutacōez angelicā vocetenus
mltiplicauit. Collegit et ſcrip
ſit tractat9 et libros de vicijs
et v̄tutib3 multum nōbiles ⁊
magnos. Tādem aūt ſup illo
paſſu pū. Per me pncipes im
pant. digreſſū faciēs ob reue
rētiā virgis. Hāc antiphonā
quā ordo ſolēnit' ſol3 canē ſc3.
Salue regina expone cepit
ad ſtuporē oīm hec audiētiū.
⁊ in volūib9 trib9 q̄r3 q̄dlibet
q̄ſi ſemibibliā otinet totū pfe
cit. Id opus dū in craſtino aſ
ſūpcōis dei genitricis corrige
r3. febre modica tact9 ad horā
a labore ſtupid9 ceſſauit. quo

ūſq3 paxiſm9 trāſijt. Sq̄ infirmi
tas dū ingraueſceret dietim. q̄
dam die ad ſotium ait Satis
miror q̄d ſibi hoc velit virgo
beatiſſiā / q̄ infra ſuā octaua3
celeberrimā ⁊ in ſuo occupa
tum ope ita me alterari pmit
tit. Appropinquāte igitur die
natiuitatis btē virgis in cella
mihi deuote ofeſſus ē ſacmen
talit'. et ſtatim ad eucariſtie ſa
cramentū ipſe pditā do ad Ca
pellā ſcī martini ſe diſpoſuit.
miſſa3 ibi audiuit ⁊ cōmunica
uit. Finitaq3 miſſa: ſacr3 oleū
pecijt et deuote ſuſcepit. Deide
ad cellā iter3 ābulans in ātea
ambulare nequit. S3 pxima die
in ipō vic3 natitatis feſto v̄gi
nis. integro aſpectu atq3 audi
tu. rōne vtēs clara. ⁊ ſpe optia
agoniſare cepit. Agonia3 aūt
preſētiens. in ſalutacōnes an
gelicas more ſolito prupit et
eaſdē cōtinuauit. quo dum la
bia ex itegro claudere nequi
uit. Semiclauſis eni labijs
angeli verba formauit bal
butiendo. et ita finē vite fecit
tam gracōſe ut nullum ſignū
horroris in viro iam mortuo
videremus qui preſentes fui
m9. S3 potius vultus hilaritas
⁊ geſtus. alijs deuocōis gau
dium in omnibus qui aſta
bant generabat.

¶ Capitulū Octauū

Grana frumēti eligūt
ſʒ ordeū modicū curāt.
paleas nihil. Per fru
mentum electi dei vel bō opa
⁊ alta. Sed p ordeū inferiora
opa. ⁊ p paleas mala deſign
tur. Vñ ſup illud Job. xxxviij.
Frumentū deſiderat nubes. di
btūs greḡ. libro. xxvij. moꝛ.
Quid electi quiqʒ ſūt niſi fru
menta dei. celeſtibʒ horreis re
cō denda; q nūc in tritura aree
paleas tolerant. qꝛ in hac pur
gacōe ſācte eccleſie. mores cō
traios reproboꝝ portāt. quo
uſqʒ intern⁹ hic agricola vē
tilabro iudicij dirimat. ⁊ i ſu
pna habitacula electos ſuos
quaſi mūda iā grana ſuſcipi
ens. eternis paleas ignibʒ trā
dat. Vñ bñ per iohēm dicit
Cui⁹ ventilabrū in manu ſua.
⁊ pmūdabit aream ſuā. ⁊ cō
gregabit triticum in horreū
ſuum. paleas autem cōburet
igne inextinguibili. Sed hoc
frumentum quouſqʒ ad perfe
ctōeʒ fructuū veniat: nubium
pluuias expectat ut creſcat. qꝛ
bonoꝝ mēs predicantiū ver
bis infunditur. ne ab humoꝛe
caritatis deſideriorꝝ carnaliū
ſole ſiccetur. Hoc frumētum
ſupn⁹ agricola in mūdo ſurge
re ac nubes deſiderare cōſpe
rat cū dicebat Meſſis quideʒ
multa. operarij aūt pauci. roga
te autē dñm meſſis ut mittat
opaios in meſſem ſuā. Si igit
hic frumentū illic meſſis. Qui
vero hic nubes illic operarij vo
cantur. qꝛ predicatoꝛes ſancti
⁊ nubes ſūt ⁊ operarij. Nubes
vicʒ p doctrinā operarij p vitā.
Nubes quia verbū influūt. ope
rarij qꝛ nō deſinūt agere qđ
loquūtur. Et iterum ſup iſto
Job. xxxi. Pro frumēto oriat
in tribul⁹ ⁊ p ordeo ſpina di
btūs grego. libro. xxij. In fru
mento ſpūale op⁹ qđ mentē
reficit. In ordeo aūt terrenarū
reꝝ diſpēſacō figuratur. In q
ſepe dū ſuire infirmis atqʒ car
nalib⁹ cogimur. quaſi ſua iu
mentis alimenta prepamus
atqʒ ipē noſtroꝝ vſus operꝝ
quaſi more ordei habʒ aliqđ
de admixtione paleaꝝ. ¶ Di
ger: Da exēplū aliqđ ¶ The
olog⁹: Eſt hodie ⁊ viuit dñs
Johes decan⁹ opidi yſinneb
de q̄ ſup̄ ca. iiij. hui⁹ tibi mēti
oneʒ feci qui mihi qđ ſeq̄tur
hoc anno recitauit Cū inquit
de ſcolis redij iam iuuenis fa
ctus ſacerdos ⁊ pdicacōis ex
ercens offitiū cōſideraui qꝛ re
ligioſi de ordinib⁹ mēdicātiū
frīnitates quaſdā haberent.
quib⁹ ſe ſeculares deuoto aīo

cōmendabant Mihi autem
hoc tanq̄ iuuenili ꝛ inexꝑto
fatuo diſplicuit ꝛ velut noui
tas nociua hec forȝ in cācell.
contra talia impegi publice
in eccleſia. Fui enim de nume
ro ait eoꝝ. de quibus beatus
Ihero. i epl'a ad paulinū dicit.
q̄ quicq̄d dixerint. totū hoc eſ
ſe legē dei putant. Habuit ꝑ
tūc ꝯſanguineā veteranā ſed
virginē. multū deo deuotā. et
opibus bōis ditatā. cui hec diſ
plicuerūt. Vn̄ q̄dā die ſacer
dotē iſtū qui ꝑ frumēto verbi
dei tribulos ſēre meruit. ita
aggrediēdo ē locuta caritatiue
Dn̄e mi deſidēo ut fratnitatē
nō calūnia inuadatis. p̄ſertim
in loco patēti Nā multa bona
ſimplices ibi fatuūt. Si bona
iſta vobis intrare non placȝ
placeat ſaltem tacere Difficul
ter enī nos ſeculaēs bona ag
gredimur. Quid igitur erit ſi
ꝑuis ad malū licita ꝓhibetis?
Audiuit ſacerdos ſed velut ſer
mones delirātis femine Cūqȝ
ceptā diſplicēciam quā nouꝰ
ꝛ inexꝑtus aīmarū medicus
hauſerat. aīmo nō relinquerȝ
ut debuit. Rediȷt alia die ſan
cta virgo ꝛ ꝯgnato ait. Niſi
deſtiteritis piculū grande mi
hi videtur oīno vos inuadet
q̄d de ꝓpinquo vob̄ imminet.

In genere mihi ꝯſtat ſȝ in ſpē
me latet. Igitur vos emende
tis. Si ita receſſit a viro Et ecce
altera die dum ſacerdos ſede
ret in domo lete cum quodaȝ
ſuo conſocio iuuene. venit tē
peſtas inopinate ꝛ inſolita
fulmen emiſit. ꝛ domum incē
dit ꝛ a latere ſacerdotis ſociū
predictum ad mortem percuſ
ſit. ſecumqȝ aduſtis veſtimē
tis ad terram cecidit. vbi ia
cens ſe tandem viuum eſſe ſen
ſit ꝛ ſocium expiraſſe Ab eodē
autem tempore virgines ca
ſtas dilexit. caucius deinceps
predicauit et tutor ac ſuſcep
tor religioſorum omnium de
uotus effectus eſt ¶ Piger:
Si ita deus ſepe penis mone
rꝫ errantes. fortaſſis multi re
ſipiſcerent a male ceptis.
¶ Theologus: De hoc reſpō
ſum abrahe accipe. Habēt in
quit Moyſen ꝛ prophetas
hos ſcilicet ſequantur ꝛ eis
credant. Quia ſi illos non au
dierit. neqȝ ſi aliquis ex mor
tuis reſurrexerit: credent. Et
tamen aliquotiens hiȷs non
obſtantibus, mira dei clemen
tia ac pietas quoſdam ſatis
miraculoſe ab errore reuocat
Nam in opido columbarum
in baſilienſi dyoceſi hoc ipſū
quod in pn̄ti refero accidit.

Fuit ⁊ eſt ꝯſulatus ibidē nō
nunq̄ ſatis grauis ⁊ immiſeri
cors ꝯuentibus ⁊ mōſterijs
ac clero intra muros ciuitatiſ
eiuſdē reſidentiā hn̄tib;. Venit
igitur in mentē ciuib⁹ ⁊ ꝯſu
latui ⁊ ꝯcluſerūt ut mur⁹ ciui
tatem ambiēs p nouū ante
muale muniretur per circuitū
tocius ciuitatis velut clamide
quadā. ſ; qḋ opus diuiſim debe
bat pſolui a ſingulis artificū
ſocietatib⁹. quas zunſtas vo
cant Sed cū magne expenſe
ad hoc exigerētur opus: coar
tauit. Opidū ipm mōſteria ⁊
ꝯuentus oēs tam mendican
tiū ordinū q̄ poſſeſſionatoꝝ.
ut pro ſua rata ptem muroꝝ
ſicut zunſte pſoluere deberēt
Et exinde ut quiſq; ſciret p quā
tum tractū ſpacij murus p eū
erigi deberet. depingebātur in
muro maiori ex oppoſito ante
mualis erigendi certa ſigna
p ſingul' zunſtis ⁊ mōſterijſ.
ut ſic palam videretur in quo
loco cuiuſlib; ſolutoris termi
n⁹ ⁊ finis eſſet. Ciuitas autē ip
ſa ſeu opidū de republica arti
fices ⁊ materiā muri ac mini
ſtros illi⁹ opis ꝯducebat et
expēſas primo hoꝝ oim ſol
uebat ſ; poſtmodū patā pecu
niā a ſingulis recepit. Videtes
hoc frēs noſtri. ⁊ ordinū mino
rū. ac heremitaꝝ ſancti augu
ſtini. q2 hij ꝯuentus ibi habē
tur. allegabāt ſe paupes eſſe
⁊ ineptos ad ſoluendū tale
opus etiā p ſua rata. ymo ca
nonicas ſanctōnes in ꝯtrariū
ſue coactionis allegauerūt. ſ;
apud ruſticam gentē nihil p
fecerūt. Erectū eſt itaq; anmu
rale ⁊ ſigna primo poſita ac
termini ciuib; ſūt prefixi ⁊ p
reddituatis mōſterijs ſeu poſ
ſeſſionatis ut predictū eſt De
inde p trium mendicanciū ra
ta. poſtremo vero pro zunſtis
ſecularium ſeu artificū. Et po
ſtq̄ opus fere in circuitu pfe
cte erectū eſt. ut creditur diui
no ⁊ iuſto dei iudicio. antemu
rale vſq; ad fundum cecidit.
vna hora ſolū p illa pcise pte
que noie mendicantiū religi
oſoꝝ erecta fuit Omnia vero
que in anmurali pdicto p ci
ues poſſeſſionatos antea ⁊ p
zunſtas ſoluta fuerūt. ſteterūt
illibate ⁊ illeſe. ꝓut ipe. vidi.
⁊ multoꝝ intuit⁹ oculoꝝ de
hoc obſtupefacti ſunt. Opor
tuitq; ut nollent vellēt ciues
lapſa de ſuo erario reerigerēt
ꝯfuſione ducti. Et ita duris
hominib; pro frumēto tribuli
⁊ pro ordeo ſpine ante corpiſ
oculos palam creuerūt Atq;
in eo in quo peccauerūt reipuniti

ſunt. Non minori ſ; longe dete
riori pena in eadẽ; ciuitate eo
dem tempore. plures diuini
tus puniti ſunt morte tempo
rali Nam vinitores oẽs ſeu cul
tores vinearum dicte ciuita
tis tabernam habuerunt in
latere muri conuentus fratꝝ
noſtrorum In cuius taberne
area puteum fodere vinitoẽs
pro ſuo ſolacõ affectabãt. ſ;
locũ ꝓ puteo habere nequi
uerũt ↄgruũ. niſi angulũ quẽ
dã; dicti muri ſibi vſurparẽt
Quẽ angulũ ↄuentus noſter
tãto tpe poſſederat ꝙ de eius
coĩrio nõ erat memoria Ren
nuẽtibus igit̃ fr̃ibus dare lo
cũ anguli: p̃dicti ↄſules dicte
ciuitatis ſe iudices cõſtituerũt
in propria cauſa ſuſpecti. con
tra conuentum pro vinitoib;
dictum angulum ſentenciaue
runt. Quo gauiſi vinitores.
puteum fodiebant in eodem
loco cũ leticia magna. et mar
ginibus lapideis ab ymo in
ſummum pfecerũt. Cũq; leti in
tabna vinitores iã die altera
biberẽt mancipiũ qđ dã aquã
haurire volẽs. negligẽcia ſua
de manu ydriã pdidit q̃ deor
ſũ in puteũ cecideãt Inuocati
igit̃ vinitoib9 p funem vnus
eoꝝ in puteũ ſubmittebatur
ut ydriã reportar; ſed dĩma p

miſſiõe ibidem ſtatim ſubita
nec ſuffocatus expiꝛauit Quo
extracto. ſecũdus vice p̃oꝛis
pro vrna capienda pꝛomitti
tur. ⁊ ſicut primus ſuffocat9
eſt ſtatim. Cum vero tercius
p funẽ; moderate vſq; ad me
dium putei ſubmiſſus eſſet. tã
to hoꝛroꝛe concuſſus eſt. ut
clamans in fune retrahi ſe de
ſideraret. ⁊ vitam is vix reti
nuit. Ex hijs autem ciues ter
riti cladibus quid mali egiſ
ſent tarde ſatis in ſuis funeri
bus didicerunt Punitus fuit
inſuper noſtro tempoꝛe pro
ſua malicia non minus iuſte
dei permittẽte iudicio. quidã
caupo in auſtrali franckonia
Viuit enim hodie predo in ſi
gnis wolfen mayſer nomine
qui licet iniuſtus ſit ⁊ infeſt9
multis fuerit. tamen condici
ones quaſdam miſericoꝛdie
⁊ iuſticie habere ſolet ad eoſ
quos captiuat. Nam nul
lum captiuum cippo vel toris
mancipat. nullum queſtioni
bus toꝛquet nec pena coꝛpoꝛã
li mulctat ſed paratam pecuni
am ſi apud aliquem reperit.
eandem vi recipit. ⁊ expenſas
vſq; ad primũ hoſpiciũ ſpoli
ato tm̃ mõ relinq̃t. Si q; a ſe
detẽt9 equũ clamidẽ veſtimen
ta vel arma melioꝛa ꝙ predo.

vł aliq̄s de ſuis defert hec cam
biēdo recipit· ⁊ ſua vel ſuorū
viliora vice taliū reſtituit pe
iora vicȝ ꝑ melioribȝ. ſic tn̄ ꝙ
nullū a ſe nudū recedere ſinit·
Fideles catholice fidei ipē cri
ſtianꝰ licȝ pecoꝝ multum ver
bis diligit· fidei aduerſarios
odit· miſſaꝝ ſolemnia quoti
die vbi pōt genibus flexis de
uote audiuit· Sed aliquoci
ens nō minꝰ ſpolijs intendit.
Hūc longo tp̄e ciuitas Rotē
bgenſ ī franckonia velut pu
blicum hoſtē ꝓſertim ſue rei
publice armis vbi potuit pſe
quebatur· q̄ ōnia vſqȝ hodie
euaſit· Accidit aūt die quadā
ut quidā Rotenbgenſiū cur
ſor pedeſtris pecuniā eidē ciui
tati afferrȝ nō modicā Cūqȝ
harum pecuniaꝝ baiulū ī ho
ſpicio publico caupo tabernai
us recepiſſȝ timidum ⁊ palli
dum: queſiuit a curſore quid
negocij haberet Cui curſor ſe
creto ait· Scio inimicū nr̄m
wolfenmayſer de ꝓpinquo ī
ſidijs frequent' vti viaꝝ· pecu
niam dn̄is meis ciuibȝ affero.
Queſo iura ⁊ fideȝ ſuare velis
mihi· me non tradendo ſȝ poci
us mihi viam ne manꝰ hoſtiſ
incidaȝ dirigendo Cui taber
narius ſecurꝰ eſto· Nam no
cte hac ſecurā tibi euadēdi vi

am mōſtrabo Credit innocēſ
proditori ⁊ mane verſus diē
cū ꝓditore ſuo caupone iter
arripuit Nam eadē nocte clā
caupo ꝑdom̄ antefato ꝑ nūci
um intimauit ut ad iter ſibi
ꝑfixū mane indilate veniret·
ꝑdam ſuffitientē inuēturus:
Igitur mane ꝑdo cauponē cū
curſoē reperit· quē ut pecuni
am quā portabat ꝑ dn̄is ſuis
proicerȝ coegit· cumqȝ ita de
ſcripſit nudē ut ſe proditū cur
ſor palaȝ viderȝ· vn̄ obediuit
inuitus ⁊ ingemuit· Tūc pre
do ad proditorē acceſſit· ī col
lum eius ruit· ⁊ ad ſpoliatū di
xit Ecce hic te mihi cōtra iura
hoſpitis naturalia prodidit
dignꝰ fuerā ē ſuſpēdio e duo
bꝰ vnū elige aut ipē te laq̄o
ſuſpēdȝ aut tu ipm̄ furcab' et
deinceps ſecurꝰ eris Territꝰ ē
de hoc p̄mo curſor. ſȝ ut vitaȝ
retinerȝ ꝓpaȝ: ꝓditorē potius
laq̄o ſuſpēdit Poſtremo vero
ꝑdo ait depdato· pecuniam
ꝑdidiſti me ſpoliātē inimicos
meos· ne timeas tu ī culpa nō
es ſed ꝓditor qui penam ſue
malitie iā luit· Tibi ergo ſcri
bam litteram ⁊ ſigillabo in q̄
te erga tuos conciues excuſa
bo· ⁊ tecum quomō actum ſit
clare ſcribā Dedit igitur iux
ta ſolitum curſoi neſcio quas

expēſas·lrām eidē excuſatoriā
ſcripſit ut pmiſit· et abire eū
illeſū dimiſit·

Capitulū Nonū

Grana ſi ſint humida ā
luto maculata deſic
cāt formice·ut fiant
ſicca et arida. Grana enī opa
ſūt p humore et lutū infectō et le
ſio nrorū opm deſignat· que
nō de9 ſed dyabol9 diligere et
inq̄rere ſolet. Vn̄ ſup iſto Job
·xl. Sub vmbra dormit behe
moth ſcʒ in ſecreto calami ī
locis humētibʒ dic btūs gre9
li·xxxiij·mora. quid aliud locis
humētibʒ niſi luxuria deſigt·
ut et p calamū glia ſupbie
et p loca humentia luxuria cor
pis exp̄matur· Duo q̄ppe ſūt
vitia q humano generi immaī
ter dominantur. Unū vicʒ ſpūs
atqʒ aliud carnis· Elacō nāqʒ
ſpūm exigit·luxuria carnē cor
rūpit· Antiquus itaqʒ hoſtis
huanū gen9 vel p elacōnē p̄
cipitās vel p luxuriā p̄mens ī
ſecreto thalami atqʒ in locis
humētib9 dormit· qr dānatū
hominē ſub dicōne dominacō
nis ſue aut p elacōem ſpiritu9
aut p carnis corrupcōēʒ tenet
Quoſdam vero in vtroqʒ poſ
ſidet qr cum eos ſupbie ſpūs
eleuat a timore ſue altitudis
nec verecundia corrupcōis ī

clinat. Fugit itaqʒ behemoth
demon ſcʒ loca mūda arida et
ab huoibus vicōrum deſicca
ta quia iſta ſpūs bonus dili
git·malus odit. Vn̄ in euange
lio veritas dicit q ſpūs exiēs
qui in locis aridis et inaquo
ſis requiē non inuenit qr do
mū quā reliquerat vacuā ſco
piſqʒ mūdatam reperit·hāc
multiplicioz intrauit Quia enī
flux a ſit terra que infunditur.
loca arentia et inaquoſa ſunt
corda iuſtorum que p diſcipli
ne fortitudine ab omī carnal'
ocupiſcētie huore ſiccantur·
Vn̄ hic quoqʒ adhuc vbi be
hemoth dormiat iſte.neceſſa
rio demōſtratur cum ptinus
ſubditur in locis humentibʒ,
loca nāqʒ humentia ſunt ter
renorū hominū mentes.quas
huor carnal' cōcupiſcētie qr
replet: fluidas facit. In quibʒ
behemoth iſte iniq̄tatis ſue
veſtigia tāto alcius imp̄mit·
q̄nto ī eiſdē mētibʒ pes tranſi
t9 illi9 q̄ſi in flux a t'ra deſcēdit·
locaqʒ humētia ſūt opera vo
luptuoſa. Pes quippe in arida
terra non labitur·fixus vero ī
lubrica vix retinetur Piger
Quia ut iam video hij velut
prudentes formice grana hu
mectata ad calorem ſolis de
ſiccant et mundificāt q̄ labē

⁊ induſtria ſue informacōis
aīas ⁊ ſpūs hominū in humo
rib⁹ vicioꝝ iacentes ad xpi ca
ritatē inflāmant. an tales mō
reperiantur· doce p exempla
Theolog⁹: De hoc ſupr̄ li
bro·ij·ca·i·ubi de mgr̄o vincē
tio manifeſtū exēplum tradidi
Cui hoc addo mirabile de ſexu
feminino ⁊ fragili. Viuit ho
die in regno frācie puto ſoror
Coleta nomine ordinis ſācte
Clare. virgo ſācta ⁊ prudens
Hec quātas deo aīas ſuis ſcīs
exēplis acq̇ſiuerit ⁊ cuſtodi
uerit· norūt hij qui loca p eaꝝ
reformata ⁊ ſua coopacōne
fūdata de nouo viderūt. Vnū
igit̄ de multis refero qđ a ſo
lēni ambaſiatoꝛe ducis ſabau
die ipe audiui corā multis no
bilibꝫ in ciuitate Nurenbgēſi
tpe cōgregacōnis pncipū al
manie ad regem romanorū
Sigiſmūdū q̄ in cauſa fidei
expectabatur in loco p̄dicto.
Cū enī Cācellari⁹ fūmus eiuſ
dem regis i ſcōne multorum
vitā ſācte memoie katherine
de ſenis ordinis q̄ vocatur de
penitētia ſci dnīci laudarꝫ· cu
ius legendam ſb ſtilo magi
ſtri Raymūdi dictatā ſe habe
re ⁊ legē gloiabatur. Et quā
ta deus in ouertendo pctōres
noſtro tpe ſicut veritas eſt p

eandē virginē feciſſꝫ in ytalia
iam ſmone p̄uato finito: ce
pit predict⁹ ābaſiatoꝛ ducis
ſabaudie infra ſcripta recita
re de ſorore Coleta q̄ facta eſ
ſent in gallia. Viuit inq̄t no
biſcū ſb artiſſima pauptatis
regula tam magna cū deuoti
one· ut ſpectaculū facta ſit deo
⁊ hominib⁹. Nā circa comita
tum Bituricēſem ob reuerētiā
ſcē Clare mōſteriū de nouo
erectū no uit̄ extitit· cui dicta
virgo in ſororib⁹ prouidere
debuit. Igitur āteq̄ ad plenū
officine pate eſſent neſcio cu
ius negligētia miſſum ē pro
ſācta virgine. que cū loco ap
propinquauit· nō dū ſufficiē
ter hitacōne virginū pfecta:
cogebatur i domo quadā ho
neſta manē ad tēp⁹ cū ſuis ſo
roribus. que dū pficeretur mo
naſteriū ⁊ ex loco ad ecciam
certis tpibꝫ opus fuit ut exirꝫ
Qđ cū fierꝫ: die quadā fact⁹
ē cōcurſus ppli magn⁹ de quo
ſinguli certatim geſtiebant
virginem videre tam ſāctam
Erat pro tunc quidā vir diſ
ſolut⁹ valde mim⁹ quodāmō
⁊ ioculatoꝛ multoꝝ. q̄ hec in
tuēs i mediū pſſure ut fortaſ
ſis iocū ⁊ ſolatiū vidētib⁹ fa
cerꝫ· ſtādo corā virgīe ſcā ita
ait· O dnā ſi tāte ſanctitatis

es quãte reputaris ab hoc po
pulo·me ſic ceteros velis viꝛ
deuotū facere deo Cūqꝫ virgo
hui⁹ hōis diſſolucōeȝ cōſpice
ret·mīa mota et cōpaſſiōe ele
uatis in celū luīb⁹ pit̄ et manī
bus ſic orare breuiter ⁊ apte ce
pit De⁹ qui ōnia pōt digneꝛ
te ſibi fidelē facere famulum·
Que pura et ſincera oratio tā
fuit apud omnipotētē valida
ut ille mox dīna inſpirat⁹ grā
et īmutat⁹ de turba gemebū
d⁹ abſcedēt mūdū relinquerꝫ
⁊ feces eius Nā ſtati ad refōe
tū locū fratꝛ ordīnis minorū
artiſſiē reformatoꝛ cucurrit·
pctā quibꝫ aīam velut hūori
bus malis fedauerat ꝯfeſſus ē
penitentiā ſuſcepit et ordīnis
frat̄ effcūs ē· In q̄ ꝓculdubio
mai⁹ miraculū factū ē. q̄ꝓ ſi cor
palit̄ defūct⁹ reſuſcitari p vir
ginem meruiſſꝫ· ¶ Piger: Vti
nā ꝑdicatores verbi dīni mul
tos mō hērem⁹ circa terras in
fideliū,qui hoc mō aīarū gēna
deſiccarēt a ſuis hūoꝛ facino
ribꝫ ⁊ in aceruū ⁊ cuneū eccīe
tales deferrēt.ſicuti hec virgo
circa dictū pctōreȝ feciſſe dmo
ſcit̄ ¶ Theologus: Eccīa ȝ ſuā
diuina clemētia nunq̄ꝓ ꝑdica
toribꝫ ſui verbi ſeminatiōe in
toto deſtituit,ſed p ſuos quos
mittē ſolꝫ ſuos rigare ſp oſue

uit Abſit ut de⁹ qui eā ſui filij
ꝓprio cruore redemit· minus
diligat q̄ꝓ ſynagogam olym
cui in extremis grauatam ydo
latrijs per ꝓphetas ſuos ſem
per ſubuenit· Si enim geſta
in hyſpania ⁊ gallia per ante
dictū fratrem vincētiū memi
neris·ſi demqꝫ infinitam multi
tudinē peccatorum cōuerſam
nuꝑ in ytalia p fratrē bernhar
dinū ordis minorū viꝛ deuo
tiſſimū et ꝑdicatorē excellētiſ
ſimū attendere volueris ⁊ filia·
videbis deū non reliquiſſe ple
bem ſuam· ¶ Piger: Terret
me valde vnū de preſēti mate
ria.quādo vicꝫ audio et conſi
dero turcos· ⁊ ſarracenos in q̄
buſdā ꝑtibus tā potenter reg
nare ⁊ reſtrīgere xp̄i fidelē po
pulū ita ut iā plurima loca per
fidi occupēt in q̄bꝫ fideles an
tea ſedebāt ¶ Theologus: In
fide te res hec nō tepidū effici
et ſꝫ confortet potius.ſi credis
criſtum hec et ſuum apoſtolū
ꝑdixiſſe Nā Math·xxiiij·veri
tas ait· Surgēt pſeudo criſti
⁊ pſeudo prophete et dabunt
ſigna magna ⁊ prodigia ita
ut in errorem inducātur ſi fie
ri pōt etiā electi In nouiſſimis
inquit apoſtolus diebus in
ſtabunt tpa piculoſa ⁊ erunt
hoīes ſeipōs amantes ſecūda-

Thi·iij·Et Mathi·xxiiij·xpſ
ait Multi pſeudo ꝓphete ſur
gēt ⁊ ſeducēt multos Et quo
niā habūdabit iniq̄tas·refri
geſcet caritas multoꝝ·q̄ aūt
pſeuerauerit vſqꝫ in finem hic
ſaluꝰ erit Et iterū Luce·xviij·
Filiꝰ hominis veniēs putas in
ueniret fidē in terra·Preterea
ſi eccl'ia vna in pte p pfidos co
anguſtatur·parte ex altera ſci
mꝰ dilatatur Certū eſt etenī
tpe magni karoli magni hy
ſpaniaꝝ regna fere ī toto ſar
racenis fuiſſe occupata q̄ mō
excepto ſolo regno ḡuate cri
ſti cultores ſūt Nouimꝰ inſu
p vineā ⁊ eccleſiā xpi noſtro
tpe ꝓpagines expādiſſe ſuoſ
verſus ſeptētrionē ſeu polum
articū vltra regna polonie et
intra latiſſime·Nam ea que ſe
quūtur a fidedignis ſepe audi
ui ⁊ ſatis nouit diſertꝰ a Re
uerēdiſſimo ⁊ deuociōe ac lrā
tura pleno dn̄o Cardinali Ju
liano ſcē Sabine pcepi Anni
enī tres vix elapſi q̄ rex polo
nie wadiſlaus nōie mortuuſ
eſt·Hic primū paganꝰ exti
tit ⁊ in infidelitatis cecitate na
tus ⁊ diu nutritus ſicuti ⁊ ſu
oꝝ vicinoꝝ multi·ꝓſſus autē
tādē bellis xpianoꝝ ⁊ impug
natus p militiam cruciferoꝝ
ordinis theutonicoꝝ de pruſ
ſia ⁊ ſtimulatꝰ varijs dīni ver
bi vocacōibꝫ·cōuerſus eſt tan
dem: baptiſmū ſuſcepit deuo
tiſſime ⁊ deuotiꝰ continuauit
Nā qui ātea ignem elemēta
rem coluit·poſtmodū xp̄m ve
neratus eſt·⁊ vſqꝫ ad finē vi
te ſue adorauit·Huiꝰ exequie
cū in p̄nti Baſil·cōcilio celebrā
rentur ⁊ q̄ ſermonē p̄nte con
cōe Concilij facerē: neſcio cu
ius negligentia abeſſē·cepit
antedictꝰ dn̄s Julianus qui ī
minoribꝫ inſtitutus in poloni
am fuerat trāſmiſſꝰ aliq̄ ita
referre Mihi inquit p̄res op
timi tanq̄ experto credite·Rex
iſte cuius exeq̄as celebramꝰ
eccl'ie ſancte vltra q̄ credi pōt
ꝓfuit ſuo tpe·Nam a tēpe q̄
xpianiſmū ſuſcepit·vltrā trigi
ta milia paganoꝝ ad lumen
fidei cōuerſa ſūt·ſeptem cathe
drāles eccl'ias de nouo funditꝰ
p neophitis erexit·⁊ in luco
vbi ꝑpetuꝰ nutriebatur ignis
⁊ adorabatur·eccleſiā collegi
atā deſtructo igne cōſtruxit ⁊
cleꝝ tam in copioſo numero
ibi auxit·ut die ⁊ nocte nulla
hora nullūqꝫ momētū exiſtat
in quo non p certos eccleſie
miniſtros iugis laus altiſſiō
perſoluatur Tūto itaqꝫ criſti
eccleſia verſus ſeptētrionem
dilatata eſt·ut modo ordo

theutõnicoꝝ p̄fatus nullum
locum habeat aduͤſus quem
neceſſario bellum ducat· et ta
men certum eſt ꝙ paulo an
tea etiā meo tempe necceſſe fu
it ānuo perfidis pugnā por
rigere·

Capitulū decimū

Grana formice ſollert̄
colligūt· decorticāt·
ne germinent ⁊ ſecre
te recõdūt In q̄ mira hui⁹ aīal̄
videt̄ ſagacitas Si eñ gnū nõ
decorticarꝫ· vi pullulatiua ma
nēte deorſū ⁊ in t̄rā radicē ſub
mitterꝫ ⁊ creſcēs v̄ſus ſurſū ī
altū ſe nimis extollerꝫ germi
nādo ⁊ vireſcēdo ſicqꝫ in ſe vir
tute oī deſtitutū· vite alimētū
nõ p̄berꝫ ſꝫ oēꝫ fere caſſarꝫ for
mice laborē p̄teritū· Hac īdu
ſtria carētia alia aīalia ſtulta
in ꝯpacõe formice videtur· qꝛ
illa grana coaceruatī integrī ⁊
non p̄ſciſa colligūt· ⁊ cū cibo
veſci ſe putant ſolido· diuites
dimittūtur inanes Sꝫ formi
ca iſta vitans prudē· eſuriēs ī
plebitur bonis Cū cetere beſti
ole ſe putāt diuites· dimittū
tur velut ianes· Hīn p hāc hu
ius minuti aīal̄ prudētiā· ap
te deſignant̄ viri ſimplices ⁊
recti q̄ grana virtutū de prio
rū vita legentes eadē ſequēdo
in ope· ſecreto loco abſcõdūt
ne germinaē incipiāt corā ali
enis oculis Et exinde gl̄am q̄
rentes vanā virtutē ⁊ merce
dē h̄ amittāt ſicuti ſtulti facē
dino ſcitur de q̄bus Job· v· di
cit̄· Vidi ſtultū firma radice
⁊ maledixi pulchritudini ei⁹
ſtatim Sup quo btūs greḡ·
libro· vi· mora· dicit Quaſi fir
ma radice ſtultus in t̄ra figit̄
qui totis deſiderijs in terreno
amore ſolidatur Vn̄ Cayn p̄
mus ciuitatē ī terra ꝯſtruxiſſe
deſcribit̄· ut apte monſtrare
tur qꝛ ipſe in terra fūdamen
tum poſuit· q̄ a ſoliditate cele
ſtis p̄rie alienus fuerit Quaſi
firma radice ſtult⁹ attollitur
qñ h̄ tpali pſperitate fulcitur
ut oē qđ appetit ꝯſeq̄tur· adū
ſa nulla ſuſtieat· cõn̄ infirmos
ſine repugnacõe p̄ualeat· bn̄
agēnbꝫ ex auctoītate cõtradi
cat ad maioā ꝯmoda ex p̄ori
ſep actõne p̄ueniat· ut vn̄ viā
vite deſerit inde ad tps feliciōr
viuat Vn̄ ergo dr̄ Ego vidi
ſtultum firma radice ⁊ male
dixi pulchritudini eius ſtatī
Pulchritudini quippe ſtulti
maledicere eſt eius gloriam
ex ꝯſiderata dānatiōe iudica
re qꝛ eo atrotius in tormentis
obruitur quo altius in pctīs
elabitur quia trāſit qđ extol
litur pmanet qđ punitur· Qui

honoratur in via in puerīcō e dānabitur· et quaſi ꝑ amena prata ad carcerē ꝑuenit qui ꝑ preſentis vite ꝓſpera ad interitum tendit· ¶ Piger: Da perto exemplū de aliquo q̄ grāna virtutū de area huiꝰ ſeculi eligere nouerit et eadē ab hominū oculis occultando· atq̃ ne in gloriā inane germinēt· ea ꝑſcindere et decorticare ſciuerit

¶ Theologꝰ: Miles de quo ſupra libro·i·ca·vltimo· Et li·iiij·ca·iij·tibi retuli· Hoarus talis ut opinor extitit qui perfectionis que fecit opa· ita occultare nouit· vn̄ extrinſecus puer huiꝰ mundi ſpētenꝰ eſſe videretur· qui tn̄ vanā gloriam et eius pompas ꝑ viribus fugit· Un̄ etiā dīna ei mīa dedit ut longe an̄ eius ab hac luce deceſſum ut ſe ꝑ diſponēt vocari dīnitus meruit· Nam ꝑ ut ab eius ore ꝑcepi· poſtq̄ ſe reſignatis viciorū turb diuino obſequio ꝑ ſecreta deuocōnis exercitia acrit dedicaſſz: venit nox in cuius medio ut more ſolito xp̄o grātias de ſua paſſione meditādo pageret· ſurrexit et deuocōni ſolite in caſtri ſui quadā turri ſequeſtrata a locis aliis ꝑut licuit vacabat· qua finita ſe in lectū repo nere cepit· Tūc ſtatim eo clare vigilāti vox venit q̄ tinnis crat vicibꝫ ita inſonuit· Poſt q̄nq̃ annos omnino morieris. Obſtupuit autē ex hoc miles et an ſomniū eſſet: territus cepit ambigē· Hꝫ qr vere ſe vigilaſſe didicit nec quiſq̄ ſecu fuit in cōmodo vbi iacuit nec in ꝓpinquo habitacō erat vn̄ vox audiri poſſet alienā rē cū admiracō e mēte diu reuoluit. ſratos deſup ſecreto queſiuit· et ad me tandē venit· Cū autē me ſcirē nec ꝓphetā nec ꝓphe filiū, ad ſecuriorē ꝑtem ouertere cepi dīnū ut credo oraculū· Rimai eū iuſſi ꝓpriam oſciam. ſup vitā iuuētutis tpe ductā: An ne exercitꝰ ducēdo monaſteria leſerit. et paupes indebite· et ſi ſic: vtrū reſtitucōes feciſſet· et in ſimilibꝰ informaui virū qui tn̄ ut ꝓtunc ſenſi alios ſue aīe medicos dudū ſecutus eſt· et ut ſuaſi hūilit obtēpabat mihi· Tandē aūt dei timori ſic concluſi An a deo hec vox fuerit affirmarē nō audeo ſꝫ ſcio xp̄m oēm ꝑmonuiſſe hominē: Vigilate inquit quia neſcitis diē nec horam Idcirco modis vobis poſſibilibꝰ vos ad mortē diſponatis· et ita decipi nō poteritis in eo qd̄ veritas ipſa iubet· Finitis aūt annis infra eorū curricula vltr̄ q̄

credebatur miles xp̄i corpus
caſtigabat ⁊ aīm diſponebat
Nā licꝫ alligatus eēt quodaꝫ
fidelitatis vinculo ⁊ aſtrictus
obſequijs cuiuſdā terreni pñ
cipis cui famulabatur fidelit̃
regēdo rēpub. tñ in iudicijs
iuſtꝰ. in paupes miſericors. in
equales gracōſus. ⁊ clero mlt
tū fuit gꝛoſus. Corpꝰ attēbat
nocturno tp̄e flagellis. mace
rabat ieiunijs vigilijs ⁊ abſti
nētijs. ⁊ ideꝫ domabat cilitio.
deſup aureis de die tectꝰ mili
tū inſignijs. In veſtitu ſupbia
nulla. ſꝫ potiꝰ in ꝯpacōe ad cō
militones clericus eē videba
tur. Ubi potuit verbū dei legit
auidiſſime. audiuit ſolicitus
⁊ diuiniſſimū ſacramētū euca
riſtie recepit ſepe ſed quo po
tuit occultius. Quotidie atten
te ⁊ ſtudioſe ꝓ ſuis paupibus
⁊ ruſticanis hominibꝰ p̄ces ad
deū fudit. tanq̄ ꝓprijs ꝓ pn̄ti
bus. ſe dicens ꝓut ab ore ſuo
audiui de eorūdeꝫ labore victi
tare. ⁊ ideo credere ſe ad vicem
rependendaꝫ reciproce multū
obligari. Ob hinc quicq̄d fa
cere cū deo potuit vel obmittē
re ad hoc ſe inclinauit ſp. ut cū
nulllo nobili guerras intrarꝫ.
ne ſui paupes lederētur. Cūqꝫ
tō bauaria rethia ſwevia ⁊
frāckonia multo tp̄e litiū diū

ſarū incendijs villarū vaſta
rent̃ ⁊ cedibꝰ hoīm in quibꝰ
princeps cui miles iſte ſeruie
bat ut premiſi ex vna parte
principalis extitit. tamen taꝫ
prudenter criſti tyro ſe ex
vtriſqꝫ et in aduerſis parti
bus armatoꝝ gerebat. ut nl
lus militi ſubditus in domo ā
corpoē damnū ſenſerit per to
tum decurſum guerrarum. ſed
ſemper in pace ſubditi eius q̄
euerūt. Colligauerant prete
rea paulo ātea multi nobiles
ſe in vnam ſotietatem ⁊ amici
ciam cum liſtia quadam aper
te de quorum numero ideꝫ mi
les etiam fuit. Huiuſmodi enī
inſignia in figuā auis vel alte
rius argentei vel aurei aīmal
ob pacem ſeruandaꝫ continu
atius aliquotiēs milites ⁊ mi
litares deferre ſolent in Alma
nia. Accidit autem prope ea
dem tempora ut canonici cu
iuſdaꝫ cathedralis eccleſie in
nobilium eorundem partibꝰ
male ⁊ ſcandaloſe viuerent.
ſicut heu in almania ſatis con
ſuetum eſt. Offenſi ſunt in ta
lium vita plurimum quidam
nobiles. ⁊ conſilium habere
ceperūt inter ſe quomodo cle
rum vna dierum inuaderent.
⁊ humiliarēt aliq̄lr̃. Uarijs aūt
varie ad q̄ſita rn̄dētibꝫ. miles

vbi ſibi locus loquēdi daba
tur ita ꝓ ſuo voto reſpondit.
Agnoſco inq̄t cleꝝ ſe male re
gere. de quo merito dolere de
bem⁹. Sʒ ipſi ſcim⁹ intra nr̄a
territoria ⁊ in nobilium cetu
quoſdā eſſe raptores vſurari
os maifeſtos ⁊ adulteros In
nobis queſo primo vindictā
faciam⁹ in nacōibʒ ⁊ increpa
cōnes in populis, quo facto:
deliberemus q̄d fiendum ſit
de clericis. Hoc audito: oēs
deinceps de clero ſiluerūt. qꝛ
multi ſe in ſimilib⁹ vicijs aut
ſuos eſſe reos agnouerūt. In
terea iam finitis ꝑpe annis de
q̄bus oraculū inſonuerat. que
dā pſona militi affinitate con
iūctiſſima in facinus q̄d dā in
famie nimis cecidit, quā quia
miles velut ſe dilexerat. triſti
tia cordis vulneatus eſt. adeo
ut mihi diceret die quadaʒ ſe
crete, Mori ait in bello ⁊ pſo
di iaculis die vna pluies leue
mihi foret. in cōpacōne hui⁹
mali q̄d illatū eſt per nequiſſi
mū virū mee amice Nollē tn̄
⁊ ſi valereʒ reo ⁊ nocēti noce
re iniuſte. de⁹ ſibi parcat Tūc
ego ſubintuli. Dn̄e fortaſſis
patiētia ⁊ eq̄nimitas hec tole
rādi ꝓ dō qui maiora hijs ſu
ſtulit. mors de qua vocē audi
uiſtis dudū eſſe pōt, r̄ndit. qꝛ
mors fame inclemētior eſt ne
ce corporea. Paulo aūt poſtea
cepit ſecta hereticoꝝ in bohe
mia manu armata loca p̄re
militis ⁊ alioꝝ inuadē. Aduer
ſus quā ſectā nobiles frācko
nie ⁊ adiacentiū ptium nobi
liū ⁊ fidelium armatā college
rūt. ⁊ eandē, quia hyems in
ſtabat ꝓ nutriēdis quotidi
anis guerris con̄ hēticos ad
vicina loca bohemie trāſmiſe
rūt. militēqʒ prefatū in exerci
tu eodē pro capitaneo: qꝛ ai
mo bellicoſiſſim⁹ erat. pro ex
ercitu poſuerūt, vbi cū arma
te fidelit̄ preeſſʒ. intrauit exer
citū peſtis epidimie que plu
mos ↄſumpſit. ⁊ dictū militē
ſūptis ab eo eccl̄iaſticis ſacra
mentis. ab hoc nequā ſeculo
migrarē felicit̄ fecit. ut ita cum
merito mortis duplicis fame
ſcʒ ⁊ corpis verificaetur voca
cō que preceſſit diuina.

Capitulū Vndecimū

Formice arte multipli
ci onera ſibi faciunt
portabiliora ut ſic in
labore pſeuerent. Laborioſiſſi
mū enī eſt aialiū. Idcirco ſtu
dioſe victū queritat. reptum
p micas minutatim portat. Et
ideo yſido. ethimo. libro. xij.
ca. iij. dicit. Formica dicta eſt
ab eo qꝫ ferat micas id ē gna

fatris. Vn̄ Ouidius methabradē opus exiguo formicarū ore gerētes Et q̄uis labor huius minuti aīalis sit grādis ꝗ varius. tamē oneris mole ꝛ laboris multitudīe vix vnq̄ꝫ frāgit᷑. qꝛ aut onus si improporcōnatū est diuidit. aut alteri ptem cōcedit. aut si grande est: nūc ante nunc retro recuruat. ꝛ gerit modo pedib9 modo ore. siue retro grāde siue facieten9 ferat vsqꝫ ad finem introducti oneris diuersa sꝫ arte pseuerāt In quo reuera nobis segnit᷑ agentibus torporē accidie multū accusat. ꝗ virtutem pseuerācie cōmendat. Vade ait sapiēs o piger ad formicā In diuīs igitur opibꝫ quibꝫ nūc alimoniā in celo sumendā colligim9. nō inertes sꝫ indefesse laborem9. vaīa opera virtutū diuers̄ tpibus pro tedio vitando sumamus. nec vnq̄ꝫ a ceptis bonis desistam9 Ad qḋ hortatur beatus Augustinus sic libro de virginitate Diuersis seminib9 pectoris tui tolles semen. Nūc alimonijs mediocribus Nūc ieiunijs parcioribus. lectione. ope. pce. ut mutacō laboris. inducie sint q̄etis Sūt enim q̄nqꝫ p que in xp̄i obsequio arte quadam onus laboris facilitatur vicꝫ opm variacō Collaborātis intuicō Oracōnis admixtio. p pccīs satisfactō. ꝛ beatitudīs augmētacō. De primo beatus Aug9. audisti. De scd̄o dicit btūs greḡ. libro mora. v. Nō deseres in laborē psistere. qꝛ sꝫ leuacō laboris est visio collaborātis. De tercō in vitaspatꝝ legim9 Cum enī beatus Anthonī9 in hēmo tedio afficeret᷑ dixit Dn̄e volo salu9 fieri ꝛ nō pmittūt me cogitacōes mee Et surgēs exiuit forās. viditqꝫ quēdā sedētē atꝫ opantē. Angelus ēī dei erat. deinde surgētē ꝛ orātē. dixit ei sic fac ꝗ salu9 eris De q̄rto ait btūs Bernard9 in smōe q̄dā Cām laboris hō cogitꝫ i laboē. ut ipa ei pena quā patitur culpā p q̄ patit᷑ repn̄tet De vltimo aūt dicit btūs Ihero. in q̄dā epl'a Null9 labor dur9. nullū tēp9 longū videri debet quo gloria ꝫnitatis acquiritur Nā inquit Apl's Nō sunt cōdigne passiones huius tempis ad futuram gloriā q̄ reuelabit᷑ in nobꝫ Hāc artē facilitādi xp̄i onera docē voluit dn̄s q̄n Math. v. ait. Discite a me qꝛ mitis sū ꝛ humil' corde ꝛ inuenietis requiē aīab9 vr̄is Iugū enī meū suaue ē ꝗ on9 meū leue Hic obicit Rabanus ꝗ soluit Quō inq̄t

Sunt quinque [illegible] p[ro]pt[er] q[uae] onus laboris facilitatur
Operum variacio
collaborancium [illegible]
oracionis admixtio
satisfactio pro peccatis
beatitudinis augmentatio

iugū xpi suaue. cū supr̄ dictū est. Arta est via q̄ ducit ad vitam. Sz qd angusto inicio īcipitur. processu tēpis ineffabili dilectiōis dulcedine dilatatur. Meliusqz btūs Augꝰ. hoꝝ causā assignās in de verbis dn̄i sic obicit ꝛ cōcludit. Qui iugū dn̄i intrepida ceruice subierūt tā difficilia picula patiūtur ut nō a laboribꝰ ad quietē sꝫ a quiete ad laborez vocari videātur. Sz profecto adest spūssanctꝰ qui in exterioris hoīs corrupcōne renouat hoīem interiorez de die in die. ꝛ gustata requie spūali ī affluentia delitiaꝝ dei in spe future btitudinis. oīa pn̄tia delinit aspera. ꝛ oīa grauia releuat Et postq̄ ondit q̄ maxima ī cōmoda sustinēt mūdani homines ex amore terrenoꝝ sic ꝯcludit. Omnia seua ꝛ inmania. prorsus facilia ꝛ pene nulla efficit amor. Qūto ergo facilius ad verā btitudinem caritas facit. quod ad miseriam qn̄tum potuit cupiditas fecit.

¶ Piger: De pseuerātibus ergo in dn̄o labore aliqua producas exēpla. ¶ Theologꝰ: Donū pseuerātie non in vite pn̄cipio sꝫ in eiꝰ cōprobatur termino. Multi bene inchoāt ꝛ male pseuerāt. E diuerso q̄dā malo inchoato pn̄cipio. fine bono ꝯcludūt. Hoc donū tāte dig̃tatis ē ꝛ arduitatis iuxta sācti doctoris rudimenta ut sꝫ nulliꝰ cadat merito. ppo liēz oracōe facta pro se pie et ꝯtinue impetrari possit. q̄ meritum iustitie. oracō vero siue īpetracō dn̄e mīe innititur. Et p hijs exēpla hodie dn̄sa habemꝰ. Fuit nr̄o tp̄e Rex romanoꝝ Ruptus de quo supr̄ ca. iij. huiꝰ mencōez fecimꝰ. q̄ an̄ sui electiōem re ꝛ noīe clemēs extitit. ꝛ ptꝰ diutiā ꝛ scā sua opa in letali quadā infirmitate ꝑpe a demone victꝰ ꝯcubuit. Alā infirmitatē ḡuez incidit. ꝛ sumpto eucaristie sacramento se dietim ab scē vnctiōis oleo callide ne recipet sbtraxit. Hauserat enī vbi nescio dyabolicū hūc instinctū. ut videbatur. quo q̄dā supsticōsissime credūt se post hm̄oī sacramēti suscepcōem ōnino migrare oportē. Distulit igit̄ princeps recipe sacramētum ꝑpt̄ mortis periculū. Et doctores dn̄i ꝛ hūani iuris quos sē p dilexit verb viri hortabantur ꝛ sibi suadebāt ne oīno desinerz tā salubre aīe ꝛ corpis antbidotū. Obtinuerūt tamē tandē illi dn̄a arridēte gracia intentū. Cūqz pn̄tibus frātis

Exempla de pseuerantibus finaliter quia habuerunt malum principium dans enim vitam ... sola pseuerantia ... brauium

Ex^m de rege romanorum Ruperto

clericis inungeretur pn̄ceps
⁊ oracōnes que de ſanitate ſo
nant vtriuſq̄ʒ hominis multi
plicarentur: ait ſatis alacrit̄.
Reuera ſi hoc ſacramentum
ſciuiſſem tātū pro vtroq̄ʒ va
luiſſe homine queadmodum
iam audio. dudum ipſū deuo
tiſſime poſtulaſſē. Fuit enim
litteratus ſatis qui conuale
ſcēs. poſtmodū multis annis
Romanū gubernabat ſancte
imperium. ⁊ tandem felicit̄ pſe
uerans in bonis opibus vita
functus eſt. Ex pꝫ quo artes
primū in vniuerſitate wienē
ſi audiui. fuit ibidem vgo de
uota ordinis canonicoꝝ regu
lariū. q̄ deo primū. deinde bea
te Criſtine virginī ſeculi ob
ſequia pſtitit. Ieiunijs ⁊ orati
onibus. ſācta miniſteria pre
ſertim in feſto dicte vginis ſa
tis multiplicauit. ⁊ p dono p
ſeuerancie atq̄ʒ ut ſi fieri dece
ret in ipſius ſācte martiris fe
ſto ab hac luce tempe migra
re ſepe orauit. Nec deſpexit do
minus pces ancille ſue. Nā
eadem die multis elapſis an
nis mortua eſt felicit̄. ⁊ ut in
domino cōfido cū ſancta virgi
ne Criſtina locum eterne re
tribucōnis intrauit. Hec cum
nobis in loco capituli pꝛor no
ſter wienenſi vir prudēs ⁊ de
uotus q̄ vginē nouerat p ſpi
ritual: ſolacō recitauit. multis
iuuenib⁹ frib⁹ ⁊ ſenib⁹ materi
am deuocōnis ad dei ſcōs non
modicā miniſtrauit. In pn̄cipio
Baſil. ccilij in ſignis q̄dam
fur p publicā iuſticiā detectus
eſt. ⁊ fraudis ſue cōmēta dete
gebat mlt̄imoda. Sētētiatus
igr̄ ad mortē in iudicio: pue ⁊
ſacrmētalit̄ confeſſus ē cuidā
viro religioſo. Nō modica ei
ſbtraxerat. ⁊ in veſtimētis hō
magni gn̄is videbat̄. Et enim
de multis familiaris effect⁹ fue
rat. Cū igit̄ de ciuitate ducere
tur v̄ſus locū patibuli qd̄ ſa
tis diſtat. p totū ſpatiū itine
ris in maḡ multitudie pplī tā
alacrit̄ incedebat ⁊ hilari vul
tu. p imo iocūd⁹ verb ⁊ nutibꝫ.
adout eū ſpōſe ad thalamum
pn̄tandū putaſſꝫ. leto vultu
ſibi notos inuocauit ⁊ orauit
ut p eo ad deum intercederēt. In
via alta voce canebat metr̄ q̄
dā vulgaria et deuota q̄ dudū
didiceāt. ⁊ in ſtuporem oīm
mentes conuertit. Cumq̄ʒ
lictor eum ſurſum in ſcala ſub
furca deberet ducere. ita fur
cando ait. Queſo mihi reſpō
deas. Quid queſo comediſti
ut tā letus hodie moriens. Pa
rem enim tui nunq̄ȝ habui.
Unde ergo tibi hec quam in

deū habes fiducia· Cui ille re
ſpōdit. Scio me grauit᷑ deum
offendiſſe· Credo me deinde re
miſſionē meoꝝ facinoꝝ ꝑ pe
nitētie ſacramētum recepiſſe·
Quia expioꝛ mihi diſplicere
ꝙ creatoꝛē meū offendi Et ſi
phas eēt me moꝛtē euadē·tn̄
emēdacōis ꝓpoſitū oino for
titer retētare vellem·qđ etiaꝫ
ꝓ pn̄ti gero Cū ſcio nō expe
dit ut euadā moꝛtem, Nimis ei
offendi deū ⁊ homines·q̄re iu
ſte moꝛioꝛ.⁊ meā volūtateꝫ di
uine iuſtitie in hoc cōfoꝛmo:
Hec ɔſiderās:nunq̄d letus mo
ri debeo? Diutiꝰ eīm viuēdo foꝛ
taſſis i tabna occiderer meis i
pccīs·ꝙ aūt hoc malū hacte
nus euaſi donū dei eſt·nō me
ritū· Igitur deo gratias ago·
Aſcendit ergo lignū ſupplicij
⁊ laqueo vita reo recepta cū
ꝑſeuerātie patentibus ſignis.
¶ Piger: Ego puto ꝙ tales
predeſtinati eē videtur,⁊ tali
ſupplicio ꝑ diuinam clemētiam
velut mō aptioꝛi regnū celo
rū intrare cōpellūtur· ¶ The
ologꝰ: Idē mecum ſepe nō iu
dicando ſꝫ meditādo de hoc ta
citus ɔſideraui·qꝛ multos qui
vite fuerūt diſſolutiſſime nec
vlla via ɔpeſci poterant a ſuis
malicijs·vidi ad verā ɔtricio
nē qn̄tum in exterioꝛibꝰ datū
eſt iudicare:ɔpūgi ⁊ plexos
moꝛte publica deuote migrāe
E diuerſo multos vidimꝰ ꝑ
preces aut pecuniam a moꝛte
quā meruerāt per iudices va
rios libertati dōnatos·quos
poſtmodum experti ſumus
fuiſſe deterioꝛes q̄ꝫ antea Dif
ficile eīm eſt cōſueta relinq̄re.

¶ Capitulū Duodecimū

Hyeme q̄eſcūt formi
ce ⁊ tūc cibo fruūtur
eſtate ꝑcollecto Vn̄
ꝓuer·vj· Formice populꝰ inf
mꝰ qui ꝑparat in meſſe cibum
ſibi. Ꝑ hyemē in qua nō eſt tē
pus ſeminādi ⁊ arādi futura
beatitudinis vita deſignatur
Vn̄ ſaluatoꝛ ſuos ꝑmonuit
loquens de die iudicij quādo
Marci·xxiiij·ait Orate ut nō
fiat fuga veſtr̄ hyeme vl̄ ſab
bato ſeꝫ ſcꝫ ut btūs Heronimꝰ·
ibideꝫ dicit·in altero Duricia
frigoꝛis ꝓhibet ad ſolitudies
ꝑgere ⁊ in montibꝫ deſertiſqꝫ
latitare In altero aūt trāſgreſ
ſio legis eſt· Per eſtatē vero
qn̄ metendi laborādi ⁊ ſemi
nandi tempus eſt ⁊ laboris
pn̄s vita intelligitur· Pter
qđ ſalomō ꝓu·vi·dicit· Va
de ad formicā o piger ⁊ ɔſide
ra vias eius·⁊ diſce ſapientiā
Parat eſtate cibū ſibi ⁊ ogre
gat in meſſe qđ comedat· Et

iterū ibidem. Si impiger fue
ris: veniet ut fons meſſis tua
ꝛ egeſtas longe fugiet a te.
Quo cōtrait btūs Aug9. li.
de cōflictu vicioꝝ ꝛ ubi tor
por ꝛ ignauia dicunt. Si le
ctōni cōtinuato ſtudio ſemꝑ
inſiſtis oculoꝝ caliginē incur
ris. Si indeſinenter lacrimas
fundis. ipōs etiā oculos amit
tis. Si ꝓtelatis vigilijs pſal
moꝝ cenſu ꝑſolueris. inſaniā ca
pitis acq̄ris. Si quotidiano
labore te oficiis ad opus ſpiri
tuale nō cōſurgis. Aduerſus
que btī Bernardi ymitandū
eſt cōſilium quo in epl'a qua
dā dicit. Cum te accidia vl' te
dio affici ſentis. noli ꝓpterea
diffidere atq3 deſiſtē a ſtudio
ſpūali. ſ3 iuuantis requiē ma
nū. trahi poſt te ipſum obſe
crās. Teſte enī Caſſiano de in
ſtitu. mōchoꝝ. Experimēto cōp
tū eſt atq3 ꝓbatū. accidie ita
impugnacōe3 nō declinando
fugiendā. ſ3 reſiſtendo ſupan
dā. ¶ Piger: Scis ne aliq̄s
viros vl' de feminco ſexu aliq̄s
de quib9 ꝓſumenda ſit ſolici
tudo laboris quā tātope com
mēdant ſancti. ¶ Theolog9.
De vtroq3 ſexu plures ut ſpe
ro noui. Viuebat noſtro tē
pe in Nurenb' gēſi ɔuētu pat'
quidā Eberhard9 nōie qui i

prioratus officiō ibidem meꝑ
ceſſit. Hic ꝑmū ſacerdos ſecu
laris extitit. ꝛ ut mūdū euade
re3 immūdū: nr̄m ordinem in
trauit. Ieiunia regularia q̄ per
dimidiū fere annum durant
ſtricte ſeruauit. dies ꝓpe nul
la fuit intra. xx. annoꝝ ſpatia
in qua mane ſūmo. miſſam de
uote celebrare negligeret. et
poſtea vſq3 ad prandij tpus
audiētie confeſſionū in porta
non inſiſteret aut animarum
cōſilijs. Fuit enī vir multū ma
turus ꝛ prudentia ꝑditus li
cet lingue ipedicōis eſſ3. Ha
buit hic virgām lacrimarū
tam habunde. ut de ſimili nō
audierim. Nam omni nocte fi
nitis matutinis quibus ſemꝑ
interfuit tpus obſuauit quo
frēs ōnes de ꝑuatis oracōib9
ꝛ meditacōibus ſuis ectiam
exeūdo dormitoriū intrauerūt
Quo facto angulū aliquem
elegit ectīe in quo ſe reponēs
tam amare cepit flere ꝛ illud
ꝑ dimidiam ꝓpe horā continu
are velut ſi infans aut puer ſo
ret. matrem deplorans ꝓpria3.
Eiulatus ꝛ voces tam geme
bunde emiſit ut vix tam duri
fuiſſ3 pectoris qui virum audi
endo lacrimas continere potu
iſſet. Mirabar de hoc ſepius
preſertim cum eum nouerim

eſſe multū virilem et aīoſiſſie cōplexiōis vnde quotidiane prouenerūt lacrime. Verū qꝛ impedicōis lingue fuit nō tamē impitus litteris: id qđ predicando docere nō facere non valuit. exhortādo ſcriptis ꝛ ꝑuatis monitis fideliť ſuppleuit Nam eo procurāte ꝛ ꝑ ſua moī ta ac ſtudijs in diuerſ parrochialib⁹ ecctijs vbi fames ꝛ cariſtia fuit dn̄i verbi ibi perpetua bn̄ficia ꝛ officia ꝑdicacōnis fundari procurauit. ꝛ ut dotarentur in eiſdē ſufficienť in libris ꝛ victu ꝑdicatores ordinauit. Tandē qꝫ ex fletu ꝛ ſcripturis viſu in vtroqꝫ oculo orbatus eſt. Et qꝛ ſic miſſam celebrare nequit Jdcirco quotidie fere aut frequēter ī ebdomada deuote ſumere cōſueuit ſacramētū eukariſtie. Tandē vero vita functꝰ in habūdancia ſepulchꝝ ingreſſꝰ eſt. ꝛ ut credo cū copia meritorū. Honoꝝ enim laboꝝ teſte ſcriptura glorioſus eſt fructꝰ

¶ Piger: Viꝝ nouū ꝛ amplius q̄ expſſiſti laudis in eo fuerūt opa que ɔtinuauit vſqꝫ ad extrema. Sꝫ vnū ē tm̄mō qđ me multoſqꝫ ťruit. Mors vicꝫ ſubitanea quā paſſus ē. Nam nocte poſt matutinas ambulās in alto trāſitu tabulaꝝ quibus fouea cellarij tegebatur: pede nō bene fixo in preceps deorſū ruit ꝛ ſtatim cōfracto cerebro: ſpūm tradidit.

¶ Theologꝰ: Nihil noui hic accidit. Nam an̄ decennīū nr̄i ordinis frat̄ Thomas capellanꝰ ꝛ cōfeſſor ſoroꝝ deuotiſſimaꝝ in ſtēbacho baſil. dioceſ vir ꝑ oīa laudabilis. tn̄ neſcio quid opis perficere vellet ī ſūmitate edificij ita de ſubectie ibidē tecto cecidit ꝛ ſtatim expirauit. Paulo ātea in argētina apud ordinē Johānitaꝝ de rodis quidā dicti ordinis ſacdos vltra q̄ dici pōt deuotus eucariſtie ſacmentū poſtq̄ die ſolemni eiuſdem in ꝓceſſione publica reuerenť ut moris eſt circūportaſſet mox depoſita monſtrācia finem viuēdi dedit. Nam hij tres viri oēs tātam duxerunt vitā. ut ſpecula virtutū proximis extiterint vſqꝫ ad vite ſue vltia. Terror ſubitanee mortis ꝛ vbi vita mala ꝓceſſit ad litteraꝫ oīm terribiliū terribiliſſimū eſt in hac vita. de quibꝰ Job. xxi. dicitur. Ducūt in bonis dies ſuos. ꝛ in puncto ad inferna deſcendunt. Qualis ille fuerit qui luce. xij. ad ſe dixit. Anima habes multa bōpoſita in annos plurimos.

Requieſce·comede·bibe·epula
re· Dixit aūt illi de⁹· Stulte
hac nocte animā tuā repetēt
a te· que aūt ɔgregaſti cuius
erūt· Eadem nocte ut greḡ· di
cit·xxiiij· mora·ſublatus eſt q̄
multa tēpa fuerat pſtolatus·
ut ſcʒ qui in lōgum ſibi ſubſi
dia colligendo ꝓſpiceret·ſub
ſequētē diē vl' vnū minime vide
ret· Qualis etiā nabal fuit vir
diues malicioſus ⁊ peſſimus
quē de⁹ pcuſſit ⁊ mortuus eſt
·i·Regū·xxv· Sed ſubitanea
mors vbi vita bona preceſſit
ſepe beneficiū eſt ⁊ timēda nl'
latenus Audi de hoc beatum
Auguſtinū de vita xpiana ſic
dicentem· Quid eſt ꝙ vis ha
bere bonam mortem quotidie
rogas· bonam mortem det mi
hi deus· Dicis Auertat deus a me
malam mortem· Mori male ti
mes· viuere male nō times· Plus
igitur times mortē tuam ꝙ
vitam Corrige male viuere·
qr nō pōt male mori qui bn̄
vixit Tuam ꝑterea queſtiōem
btūs Aug⁹· libro pmo de ciui
tate dei ca·ij· etiā racōnabilit'
ſoluit· Dicebant enī pagani
cōtra xpianos Multi multarū
mortium feda varietate ɔſūp
ti ſūt. Rndet Auguſt⁹ Hoc ſi
egre ferendum eſt· ōībus q̄
in hanc vitam ꝓcreati ſunt·

vtiqʒ cōmune ē. Hoc ſcio, nemi
nē fuiſſe mortuū· qui non fue
rat aliqn̄ moriturus Finis au
tem vite tam longā ꝙ breuē
vitā hoc idem facit Quid autē
intereſt quo mortis gn̄e vita
iſta finatur· qn̄ ille cui finit'·
iterum mori non cogitur· Cū
aūt vnicuiqʒ mortaliū ſub q̄
tidianis huius vite caſibus i
numerabiles mortes quodā
modo cōminentur: ꝙ diu incer
tum eſt que nam earum ven
tura ſit quero vtrum ſatius ſit
vnam ꝑpeti moriendo an ōnes
timere viuendo· Sed aliud ē
qd' carnis ſenſus infirmiter pa
uidus refugit· aliud qd' men
tis racō diligēt' enucleata cui
cit· Mors mala putanda nō
ē quā bō vita pceſſerit· neqʒ
ei facit malā mortē niſi qd' ſeq̄
tur mortē· Nō itaqʒ multū cu
randum ē eis q̄ neceſſario mori
turi ſunt· quid accidat ut mo
riātur· ſed moriendo quo ire
cogantur Hec ille Notāe enī
debes ꝙ mortis mora plus ha
bet pene ꝙ mors ipa Et mor
tē timere crudelius ē ipa mor
te Vn̄ Ouidi⁹ in li· ep'larū Oc
currūt aīo pereundi mille figurē
Morſqʒ minus ē pene ꝙ mora
tis hab; Et Seneca libro·iij·
declamacōnū Crudelius ē ꝙ
mori ſemper timere mortem·

Similiť idē de naturalib9 q̄
ſtiomb3 libro·vi·Si fulmen
effugeris·repetet te gladius·
petet lapis·petet bellū·Maxi
mū ex pīculꝭ·S3 ſpecioſiſſimū
fulmē eſt tecū·ſi ſenſum mor
tis tue celeritas infinita preue
niet·Hinc proſper libro epy
ḡmatōn Ferro·peſte·fame·
vinculis·ardore·calore·Mille
modis miſeros mors rapit
vna hoīes·Et iterū ſeneca de re
medijs fortune Sēſus dicit:
morieris·Rō rn̄det Iſta eſt ho
minis natura:nō pena Sēſuſ
q3 dicit:decollaberis Rō:Quid
intēſt an ceſim moriar an pū
cti Sūt tn̄ tres cauſe Cur de9
bonos ſubito mori pmittit·vi
delic3 ut pati ſemp ſim9·Vt
de vita etiā ſi bona appar3 nō
pſumam9 Et ut iudicia dei ti
meam9·De primo dicit btūſ
Aug9·in epl'a quadā Latet
vltim9 dies ut obſeruētur oēſ
dies Sero paratur remedia
cū mortis imminēt pīcula De
ſecūdo idē dicit Vigilare deb3
ōnis xp̄ianus ne eū impatum
inueniat dn̄i aduentus Impa
tū autē inueniet dies illa quē
impatū inueniet ſue vite vlti
m9 dies De tercō dicit idē li·
·ij·de doctrina xp̄iana Timor
de futura morte mētem neceſ
ſario concutit a quaſi clauatos

carnis omnes motus ligno
crucis affigit·

Explicit liber qrt9 formi
carij de virtuoꝝ pfectorꝝ
opacōnibus·

Incipit lib quītus formi
carij de maleficiis ⁊ eorū
de decepcōnibus·

VLtimo loco p libel
lū qn̄tū ſb formica
rū ꝓpetatib9 de ma
leficiis ⁊ eorū decep
cōnib9 ocludē reſtat·Sunt
aūt formice in coloribꝫ varie
qr quedā nigre·alie ruſe aut
pallide·P colores aūt taliū va
ria cōdicio vicōrū pōt intelli
gi qꝛuis ipſa aīalia de ſe bona
ſint ſicuti omnes dei creature
Sicut enī p albedinē ⁊ cādo
rem veſtiū ſm beatū grego·
virtutum puritas a mūditia·
ita p colores declinātes ab al
bedine ſcd̄m maius a min9 vi
cōrum feculentia ſacro teſtā
te eloquio conſueuit accipi·
Hinc eſt q̄ beatus Iohes vi
dit in Apoc·vi·ſub·iiij·colori
bus equorꝝ vnū nigrū Alaz
prim9 albus·ſecūd9 rufus·ter
ti9 niger·⁊ qrtus pallid9 ſuiſ
ſe deſcribitur·Vbi p albū xp̄i
caro puriſſima·p rufū qui ſb